

การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:
กรณีศึกษา บ้านตำพระแล ตำบลบ้านตำ อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา
บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

CO-PRODUCTION OF PUBLIC SERVICE IN SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE
DEVELOPMENT:CASE STUDY OF BANTAMPRALAE, BAN TAM, MUEANG PHAYAO
DISTRICT, PHAYAO

SARAWUT HONGTHONG

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Public Administration Degree
in Public Policy
May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา
บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

ของ สรวุธ หงษ์ทอง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณภา ทองแดง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัตริทิพย์ ชัยฉกรรจ์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ เลิศสมพร)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรา พงษ์นิล)

- เรื่อง:** การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง :กรณีศึกษา บ้านตำพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** สราวุธ หงษ์ทอง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ropic.ม. (นโยบายสาธารณะ), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัศรทิพย์ ชัยฉกรรจ์
- คำสำคัญ:** การร่วมกันผลิต, บริการสาธารณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา 1. เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ และ 2. เพื่อศึกษารูปแบบการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพของบ้านตำพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 รูปแบบได้แก่ 1) การดำเนินงานด้วยตัวเองในหมู่บ้าน 2) การร่วมกันให้บริการสาธารณะกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานราชการ และวิธีการเป็นไปตามระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านตำพระแล ให้ความสำคัญกับการร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนภายใต้การลงมติในที่ประชุม เพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นที่พอใจร่วมกันทุกคนมีส่วนร่วมร่วมกันตามกระบวนการ ตั้งแต่การร่วมกันวางแผน การร่วมกันออกแบบ การร่วมกันคัดเลือก การร่วมกันบริหารจัดการ และการร่วมกันประเมินผลปรับปรุง เป็นไปตามหลักการและรูปแบบของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะสำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย มี 2 ประการได้แก่ 1) ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเชิงนโยบายในเรื่องการร่วมกันบริหารจัดการ การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง เป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองในระยะยาว 2) ควรมีการส่งเสริมการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชนในด้านต่างๆ รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

Title: CO-PRODUCTION OF PUBLIC SERVICE IN SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE
DEVELOPMENT:CASE STUDY OF BANTAMPRALAE, BAN TAM, MUEANG PHAYAO DISTRICT,
PHAYAO

Author: Sarawut Hongthong, Independent Study: M.P.A. (Public Policy), University of Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. CHATTHIP CHAICHAKAN

Keywords: Co- production, Public service

ABSTRACT

The objectives of this research were 1. study the process of Co-production public services in the development of a potential model sufficiency economy village of Ban Tam Phra Lae Moo 11, Ban Tam Subdistrict, Mueang District, Phayao Province and 2. study the model of Co-production of public services in the development of sufficiency economy villages of Ban Tam Phra Lae. Moo 11, Ban Tam Subdistrict, Muang District, Phayao Province. The research method was in accordance with qualitative research regulations. Research data collection uses semi-structured in-depth interviews with key informants, and data analysis uses content analysis techniques.

The study found that Tam Phra Lae village attaches importance to collaboration in activities in all stages under the resolution of the meeting to reach a conclusion. Everyone will participate in the process, from planning, design. Selection, management and evaluation of improvements to Co-production public services more effective. There are two recommendations from the research: 1) Research has shown that village leaders play an important role in driving change and community development. Therefore, the new generation should be drawn into the role of co-production of public services in all aspects of the village 2) There should be more research on the concept of "coproduction".

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ ติดตามปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ กำนัน และทีมงานหมู่บ้านตำบองพระแล ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้เปิดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เข้าศึกษาต่อเพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิดเพิ่มเติมในสาขานโยบายสาธารณะ ขอขอบคุณครอบครัวและผู้ที่อยู่เบื้องหลังทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเสมอมา

สรารุช หงษ์ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	2
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
ขอบเขตการศึกษาวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดการร่วมกันผลิต (Coproduction)	8
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)	15
ข้อมูลทั่วไปบ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
กรอบแนวคิด.....	26
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย	29
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	29
การเลือกตัวอย่าง	31
วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	31
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	32

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	33
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 4 ผลการวิจัย	36
4.1 กระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	36
4.2 รูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ	47
บทที่ 5 บทสรุป.....	51
สรุปผลการวิจัย	51
อภิปรายผล	55
ข้อเสนอแนะ	61
ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป.....	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	66
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	67
ประวัติผู้วิจัย.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจสูง เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม และการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมในการสร้างประเทศชาติให้มีความเข้มแข็ง สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือต้องส่งเสริมตั้งแต่ระดับฐานรากของสังคม ซึ่งก็คือระดับท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้านที่กระจายอยู่ทุกส่วนของประเทศ การส่งเสริมให้หมู่บ้านในชนบทมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพึ่งพาตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และจากความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่เป็นฐานรากของสังคม ก็จะนำไปสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศชาติที่เข้มแข็งต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้นำลัทธิปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยมีหลักเกณฑ์การประเมิน จำนวน 6 ด้าน มาใช้ในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านการลดรายจ่าย (ปลูกผักไว้กินเอง ปลอดภัย ออขายหมู) ด้านการหารายได้เพิ่ม (มีอาชีพ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม) ด้านการประหยัด (กลุ่มออมทรัพย์ฯ มีการออมเงิน) ด้านการเรียนรู้ (มีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบทอดภูมิปัญญาชุมชน) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัสดุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้) ด้านการเอื้ออารีต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้รัก สามัคคี)

ต่อมา กรมการพัฒนาชุมชน ได้ขยายผลการดำเนินงานสู่ความยั่งยืน โดยทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบมีศักยภาพ 4 ด้าน 1. ด้านจิตใจและสังคม (มีข้อปฏิบัติหมู่บ้าน มีกองทุน มีความสามัคคี ยึดมั่นหลักประชาธิปไตย มีคุณธรรม/จริยธรรม ปลอดภัย ออขายหมู เชื่อมมั่นในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) 2. ด้านเศรษฐกิจ (ส่งเสริมการลดรายจ่ายสร้างรายได้ ส่งเสริมให้จัดทำบัญชีครัวเรือน รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างการออมที่เกิดความหลากหลาย) 3. ด้านการเรียนรู้ (มีและใช้ข้อมูลชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างคุณค่า มีศูนย์เรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายการพัฒนา)

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทน)

นอกจากนี้ ทางกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักเกณฑ์การแบ่งศักยภาพการพัฒนาหมู่บ้าน เป็น 3 ระดับ คือระดับ “พออยู่ พอกิน” เน้นการที่ทำการทำกินทำใช้ ในครัวเรือน เป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และให้เกิดการออม ลำดับต่อไประดับ “อยู่ดี กินดี” เป็นการพัฒนารายได้ด้วยระบบกลุ่ม ซึ่งจะเป็ต้นแบบในการบริหารจัดการพัฒนาในรูปกลุ่ม เพื่อเกิดการเพิ่มรายได้และขยายโอกาสให้กับคนในชุมชน ในระดับ “มั่งมี ศรีสุข” เป็นต้นแบบการบริหารการพัฒนาในรูปแบบองค์กรเครือข่าย เพื่อใช้ศักยภาพในการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อขยายโอกาสในการประกอบอาชีพและส่งเสริมการจัดสวัสดิการในกับคนในหมู่บ้านชุมชน

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกร โดยต้องเป็นการ “ระเบิดจากข้างใน” คือการเกิดความศรัทธาเกิดการมีจิตสำนึกมีความเชื่อมั่นเห็นคุณค่าและการที่จะนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วนำจึงขยายไปสู่ในระดับของครอบครัว หมู่บ้านชุมชนสังคมและในระดับประเทศชาติต่อไป ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ได้เสนอหลักความพอเพียง 4 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับชุมชน ระดับภาคธุรกิจเอกชน และระดับประเทศ

ความพอเพียงในระดับของบุคคลของครอบครัวจะทำให้ในระดับของบุคคลและของครอบครัวได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางจิตใจ และทางกาย ให้มีการพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นรวมทั้งใ้รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงใน อนาคต และเป็นที่ยิ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิก อดออม สุขอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

สำหรับความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้จักสามัคคีสร้างเป็นเครือข่าย เชื่อมโยงกัน ในชุมชนและนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์กรการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความ

สงบความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจาก ความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงานด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปรวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า คู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลังสร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคม และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจิตส่วสดีการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จักสามัคคีเสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

ฐานข้อมูลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบตั้งแต่ปี 2552-2563 ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบแต่เดิมเคยประสบปัญหาต่างๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนทั้งปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาเฉพาะหน้า เช่น รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนการขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชุมชน ปัญหาเรื่องการบริโภคสุรา ชุมชนไม่มีความสามัคคีแบ่งพรรคแบ่งพวก ปัญหาขยะ ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อวิถีชีวิต และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ต่อมาเมื่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา และมีปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามาเป็นส่วนช่วยสนับสนุน เช่น การเข้ามาช่วยเหลือของภาครัฐทำให้เกิดแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกันจนปัจจุบัน บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความโดดเด่นในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนได้รับรางวัลศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริต้นแบบ ระดับจังหวัด ประจำปี 2565 ต่อไป และอีกหลายๆ รางวัล อีกทั้งยังเป็นหมู่บ้านที่ได้รับความสนใจในการศึกษา

ดูงานเพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองพะเยา, 2563)

จากที่มาและความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่าบ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ได้ดำเนินกิจกรรมจนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอแนะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงาน กิจกรรมในชุมชนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างให้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษารูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านสถานที่

บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารวารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือตำราเรียนเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการร่วมกันผลิต (co-production) และแนวคิดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการลงพื้นที่ภาคสนาม บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรูปแบบการศึกษาข้อมูลแบบปฐมภูมิใช้หลักการในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง

ขอบเขตด้านประชากร

ใช้หลักการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบ Snowball Sampling Technique จำนวน 35 คน ดังนี้

1. หน่วยงานราชการ จำนวน 5 คน

2. ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารชุมชน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ จำนวน 8 คน และผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน

3. ตัวแทนผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านต้าพระแล หมู่ 11 จำนวน 20 คน

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง 1 มิถุนายน 2565 – 1 มิถุนายน 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การร่วมกันผลิต (co-production) หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งผ่านการรวมกลุ่มตาม โครงสร้างหน้าที่ หรือการรวมกลุ่มในรูปแบบอาสาสมัครในการสร้างประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยไม่หวังผลตอบแทน การร่วมกันสร้างกิจกรรมที่มีคุณค่าอันหลากหลายผ่านการร่วมแรงร่วมใจกัน จัดทำบริการสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย หรือปริมาณ หรือจัดทำบริการ สาธารณะนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งกิจกรรม หรือการร่วมกันจัดทำ บริการสาธารณะจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และผู้ได้รับบริการนั้น ๆ จะต้องได้รับ ประโยชน์สูงสุด

2. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมายถึง หมู่บ้านที่กรมการพัฒนาชุมชนได้นำ ออมมณำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน คือ ลดรายจ่าย (ทำสวนครัวปลอดคอบายมุข) เพิ่มรายได้ (มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม) ประหยัด (มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์) การเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญาการเรียนรู้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ใช้วัสดุติบในชุมชนประกอบอาชีพปลูกต้นไม้) เชื้ออารีต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้รัก สามัคคี) ต่อมา กรมการพัฒนาชุมชน ได้ขยายผลการทำงานสู่ความยั่งยืน โดยทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบมีศักยภาพ 4 ด้าน 1. ด้านจิตใจและสังคม (สามัคคี มีข้อตกลงข้อมูลหมู่บ้าน มีกองทุน ยึดหลักประชาธิปไตยมีคุณธรรม/จริยธรรม ชุมชนปลอดคอบายมุข) 2. ด้านเศรษฐกิจ (จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การออมมีกลุ่ม ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน) 3. ด้านการเรียนรู้ (มีและใช้ข้อมูลชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างคุณค่า มีศูนย์เรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายการพัฒนา) 4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ มีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทน และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

3. การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การร่วมกันดำเนินกิจกรรมระหว่างคนในหมู่บ้าน ภาครัฐ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้ได้ข้อสรุป

และแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ การคัดเลือก การร่วมกันบริหารจัดการ และการร่วมกันประเมินผลปรับปรุง เป็นไปตาม กระบวนการและรูปแบบของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ กระบวนการในการร่วมกันผลิต บริการสาธารณะ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการ สาธารณะ 2) การดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ 3) ภายหลังจากการดำเนินงานการ บริการสาธารณะ สำหรับรูปแบบการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะในชุมชน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การดำเนินงานด้วยตัวเอง และ การได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย หน่วยงานราชการ โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่สามารถเชื่อมต่อการสนับสนุน อำนาจความสะดวกในการทำงานในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นส่วนของการให้บริการสาธารณะในชุมชน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพจากการวางแผนและ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึง กระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา
2. ได้ทราบรูปแบบการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง การร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิด ที่ใช้ในการ ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การร่วมกันผลิต (Co - production)
2. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)
3. ข้อมูลทั่วไปบ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดการร่วมกันผลิต (Coproductioin)

1. ความหมายของการร่วมกันผลิต (Coproductioin)

การเริ่มขึ้นของแนวคิดการร่วมกันผลิต ได้ก่อตัวขึ้นจากการที่มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และการวิเคราะห์เชิงนโยบาย ณ มหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1973 ส่งผลให้แนวคิดนี้มีความสนใจอย่างมากในแวดวงของ นักวิชาการของภาครัฐในสหรัฐอเมริกา ตลอดช่วงทศวรรษที่1970 และ 1980 (Parks, et al, 1981) แต่ก็ยังมีนักวิชาการอีกส่วนหนึ่งก็ยังได้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันออกไป โดยนักวิชาการส่วนนั้นได้บอกว่าประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้รับการบริการที่ดี จากหน่วยงานของภาครัฐเท่านั้น แต่หลังจากที่ Ostrom (1999) ได้ศึกษาการทำงานของตำรวจ ในรัฐชิคาโก พบว่า ถึงแม้ตำรวจจะมีศักยภาพในการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีทำให้สามารถ ดูแลประชากรได้อย่างทั่วถึง แต่ไม่อาจลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ ส่งผลให้ การบริการสาธารณะในพื้นที่มีประสิทธิภาพต่ำ Ostrom จึงเสนอว่า "คนในชุมชนต้องร่วมกัน กับตำรวจ ซึ่งเรียกการทำงานร่วมกันนี้ว่า "การร่วมการผลิต" (Co-production) ดังนั้นคนใน ชุมชนจึงมิได้เป็นเพียงผู้รับบริการสาธารณะเท่านั้น แต่มีการร่วมกันดำเนินการ" ดังนั้น หลัก สำคัญของการร่วมกันผลิตจะมุ่งเน้นไปที่บุคคลและกลุ่มในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ

ในระดับเล็กสุดของสังคม ที่อาจส่งผลกระทบต่อทั้งระดับกลางและระดับใหญ่สุดของสังคม (Ostrom, 1999 อ้างถึงใน ธนะชัย สามล และกิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์, 2563)

ทั้งนี้ ธนะชัย สามล กิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์ (2563) ได้ทบทวนแนวคิดร่วมกันผลิต (Co-production) และพบว่า แนวคิดนี้ได้เริ่มศึกษาจากบริบทด้านอุตสาหกรรมและการบริการด้านการตลาด ที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริโภคและผู้ผลิตซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Fitzsimmons, 1985) นักวิชาการได้มีการพูดถึงเรื่องการใช้แนวคิดร่วมกันผลิตในตลาดผู้บริโภค (Consumer markets) โดยผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดความต้องการ (Customizing consumer) และมีบทบาทในกระบวนการผลิตมากขึ้น และได้อธิบายถึงการสร้างคุณค่าร่วมกัน (Co-creation) และกระบวนการทัศน์ด้านการบริการของการตลาด (Service dominant logic of marketing) ที่ให้ผู้บริโภคเป็นผู้ร่วมสร้างคุณค่าของสินค้าตามบริบทและความต้องการของตนเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม Vargo and Lusch (2004) ได้นำเสนอแนวคิดด้านการบริการ (Service Dominant Logic) ซึ่งการบริการเป็นสิ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้ใช้บริการ เนื่องจากสินค้าเหล่านั้นถูกกำหนดและผลิตขึ้นจากกระบวนการร่วมกันผลิตระหว่างผู้บริโภคและผู้ผลิต นอกจากนี้แนวคิดมิติบริการ (S-D) ยังกล่าวว่าการร่วมมือกันของผู้บริโภคส่งผลให้เกิดการลงทุนการผลิต อีกทั้ง ยังเป็นการบริการที่เกิดจากตัวผู้บริโภคเอง และยังเป็นการเพิ่มผลผลิตอีกด้วย

อัญชิรญา จันทรปิฎก (2563) ได้กล่าวถึง “แนวคิดการร่วมผลิต (Concept of Coproduction) ว่า คือ แนวคิดที่ใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐและภาคส่วนที่ไม่ใช่รัฐ ในการดำเนินกิจการสาธารณะบางประการ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง โดยมีนักวิชาการที่ศึกษาแนวคิดการร่วมผลิตและพยายามให้นิยามความหมายไว้ อาทิ Whitaker (1980) ที่เน้นย้ำในมิติการมีส่วนร่วม โดยการร่วมผลิตจะต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์จากบริการนั้น ๆ หรือตามที่ OECD (2011) ได้นิยามการร่วมผลิตไว้ว่าหมายถึง แนวทางการวางแผน ออกแบบ จัดทำ ส่งมอบตลอดจนประเมินผลการบริการสาธารณะที่ดึงเอาปัจจัยนำเข้าจากประชาชน ผู้ใช้บริการและองค์กรภาคประชาสังคม ในขณะที่ Alford (2009) ได้นิยามว่าเป็นกระบวนการที่สร้างคุณค่าสาธารณะ โดยก่อให้เกิดทั้งผลผลิตจากบริการและผลกระทบอื่นที่ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดด้วย”

อรุณี สันฐิติวณิชย์ (2557) ระบุว่าประโยชน์ของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะระหว่างประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐ มี 5 ประการ ดังนี้ ประการแรก เป็นการพัฒนาบริการสาธารณะ เนื่องจากการมีผู้ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมดำเนินการหรือจัดทำนโยบาย ทำให้เกิดมุมมอง

และการพิจารณาปัญหาเป็นไป อย่างรอบด้านมากขึ้น ทั้งยังทำให้การออกแบบนโยบายหรือบริการสาธารณะนั้น มีเหตุมีผล มากขึ้น (Meijer, 2011; Needham, 2007) ประการสอง ช่วยให้ส่วนราชการสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และข้อมูลข่าวสารได้ เนื่องจากความไม่สมดุลกันระหว่างจำนวนอัตรากำลังภาครัฐ และปริมาณงานสาธารณะที่มี แต่จะเพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของประชาชน ประการสาม พัฒนาความเป็นพลเมืองของประชาชนผู้มาร่วมกันผลิตบริการ สาธารณะของรัฐ (Meijer, 2011) เมื่อประชาชนที่มาร่วมผลิตบริการสาธารณะรู้สึกเป็น เจ้าของร่วมกันทำให้เกิดความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ สาธารณะร่วมกันด้วย ประการสี่เติมเต็มคุณค่าของประชาชนที่มาร่วมผลิตบริการสาธารณะนั้น (Considine, 1994) และประการสุดท้าย ทำให้การบริการสาธารณะนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ ของกลุ่มผลประโยชน์หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในบริการสาธารณะนั้น อันเนื่องมาจากกลุ่มดังกล่าวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะในระหว่าง กระบวนการผลิตได้จึงทำให้เกิด การบ่อนกลับข้อมูล (feedback) ระหว่างการดำเนินการ ได้ (Ansell and Alison Gash, 2007)

David Boyle Michael Harris (2009) Co-production หมายถึง การส่งมอบบริการ สาธารณะระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ในความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันโดยกลุ่มของ ผู้รับบริการได้ร่วมกันจัดกิจกรรมซึ่งคนในกลุ่มจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริการที่มี ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การผลิตร่วมเป็นกระบวนการ ที่ผู้ใช้ปลายทางมีส่วนร่วมมากขึ้นใน กระบวนการนโยบายทางสังคม การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้ปลายทางในรูปแบบ ของความสัมพันธ์ที่มั่นคงและยาวนาน เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนา เอกชนสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณของการบริการ การผลิตร่วมกลายเป็น ศูนย์กลางของความสนใจในการศึกษาการบริหารราชการ แอปพลิเคชันของการผลิตร่วม กลายเป็นแนวปฏิบัติร่วมสมัยโดยรวมถึงการออกแบบหรือการวางแผนบริการสาธารณะ ภายใต้ธรรมชาติใหม่ (NPG)

ชนะชัย สามล กิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์ (2563) อธิบายว่าแนวคิดการร่วมกันผลิต (Co-production) คือ การให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในฐานะผู้รับบริการ และผู้ให้บริการ (Parks et al., 1981) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในอุตสาหกรรมบริการ และการบริการสาธารณะในภาครัฐ เนื่องจากเป็นประโยชน์ต่อทั้ง ผู้ให้และผู้รับบริการ ทั้งในเรื่องของการลดค่าใช้จ่าย การลดต้นทุนการผลิต และได้ตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภค ในขณะที่ตัวผู้บริโภคก็ได้ในสิ่งที่ต้องการและรู้สึกสะดวกสบาย ต่อการได้รับบริการ (Cepiku and Giordano, 2014; Fitzsimmons, 1985; Rice, 2002) ซึ่งการ

ร่วมกันผลิตนั้นมุ่งเน้น ไปที่ผู้บริโภครวมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตการบริการ และผู้ผลิตเองต้องเปิดโอกาสให้ผู้บริโภครวมเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน (Parks et al., 1981, Rice, 2002)

นวลประกาย เลิศศิริวงศ์ (2561) “การผลิตร่วม” มีการใช้คำในภาษาอังกฤษว่า “Co-Production” ซึ่งประกอบมาจากรากฐานคำว่า “Co” และ “Production” โดยโทนี โบแวร์ด์ (Bovaird, 2007) และ จอห์น อัลฟอร์ด (Alford, 2014) ได้พูดถึงคำว่า “Co-” ในที่นี้จะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนถูกดึงเข้ามาร่วมการทำงานกับรัฐบาลไม่ว่าจะอยู่ในฐานะพลเมือง ลูกค้า ผู้บริโภค หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ได้มีความเป็นหน่วยงานของรัฐ และสำหรับในคำว่า “Production” โทนี โบแวร์ด์ (Bovaird, 2007) และจอห์น อัลฟอร์ด (Alford, 2014) ได้พูดถึงว่าเป็นผลผลิตข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการส่งมอบการบริการ สาธารณะแล้ว และจะเกี่ยวข้องกับผู้ผลิตร่วม (Co-Producer) หรือผู้ใช้บริการสาธารณะซึ่งอยู่ใน บริบทที่แตกต่างกันออกไป ไวท์ เทเกอร์ (Whitaker, 1980) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมการผลิตร่วมนั้นจะมีขึ้นก่อนต่อเมื่อมี 3 สิ่ง ดังต่อไปนี้ 1) พลเมืองที่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ 2) พลเมืองที่ให้ความช่วยเหลือรัฐ และ 3) พลเมืองและตัวแทนที่เกี่ยวข้องในการบริการมีความคาดหวังและการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน บรัดนีย์ และ อิงแลนด์ (Brudney and England, 1983) ได้ให้ความหมายว่าการผลิตร่วมนั้นประกอบไปด้วยความเกี่ยวข้องจากพลเมือง หรือการมีส่วนร่วมที่มากกว่าความพึงพอใจจากหน่วยงานราชการในการส่งมอบการบริการสาธารณะสู่ชุมชน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้กลับมานั้นจะต้องเป็นผลลัพธ์เชิงบวกมากกว่าเชิงลบ การผลิตร่วมนั้นจะต้องเป็นไปตามการปฏิบัติการทำงานร่วมกันโดยพลเมืองต้องเต็มใจในการบริการ และที่สำคัญต้องเป็นการผลิตร่วมการบริการสาธารณะที่ให้ความเสมอภาคแก่พลเมือง

ดังนั้น การร่วมกันผลิต Co-production หมายถึง การร่วมมือกันในการทำกิจกรรม โดยการร่วมมือกันนั้นจะเป็นการร่วมมือกันระหว่าง ภาคส่วนราชการ ภาคส่วนเอกชน และภาคส่วนของประชาชน หรือจะเป็นการร่วมมือในส่วนใดส่วนหนึ่งก็ตาม ผ่านการร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป โดยจะมีการสืบค้นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของผู้ที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรม และจะหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน ในการสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ให้เกิดความอยู่ดีกินดีขึ้น เกิดความสะอาดสุขสบายที่ตอบสนองกับคนส่วนรวม ผู้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะรู้สึกได้ร่วมเป็นเจ้าของ ได้ร่วมรักษา ได้ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

2. รูปแบบของการร่วมกันผลิต

Humphreys (2008) ได้ระบุว่า รูปแบบของการร่วมกันผลิตประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ Collaborative และ Collective co-production กล่าวคือ Collaborative co-production หมายถึง ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิต และผู้บริโภค ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการ ตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมกันคิดไปจนถึงการให้บริการหลังการขาย ในขณะที่ Collective co-production หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียในการเปลี่ยนแปลงสินค้าและบริการ โดยไม่ต้องมีการให้บริการจากหน่วยงาน ผู้รับบริการจะมีความเป็นอิสระจากผู้ให้บริการ และอาจจะได้ขอความร่วมมือจากผู้รับบริการรายอื่นมาร่วมกัน ในการพัฒนาสินค้าได้ (Peters et al., 2012)

3. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในการร่วมกันผลิต

Bitner, Faranda, Hubbert and Zeithaml (1997 อ้างถึงใน ธนะชัย สามล และ กิตติพงษ์เพ็ชรพิทักษ์, 2563: หน้า 165) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ โดยที่ผู้บริโภคแสดงความต้องการในการส่งมอบบริการสาธารณะ ระดับกลาง ผู้บริโภคนำเข้าปัจจัยการผลิตเพื่อออกแบบบริการ และระดับสูง ผู้บริโภคร่วมกันออกแบบ สินค้าและบริการ ระดับการบริการจะแตกต่างกันไปตามระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค และระดับการร่วมกันผลิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในการผลิตการบริการ ที่แตกต่างกันไปตามชนิดของผลิตภัณฑ์ และระดับความพยายามของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการร่วมกันผลิตในแต่ละผลิตภัณฑ์

4. กระบวนการในการร่วมกันผลิต (Coproductioin)

กระบวนการในการร่วมกันผลิต (Coproductioin) มีแนวคิดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

4.1. ก่อนการดำเนินการในการร่วมกันผลิต (Pre – production phase of service cycle)

อภิวัฒน์ เรืองพูล ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ (2560, หน้า 24–27) ได้ทบทวนแนวคิดของ Tony Bovaird & Jame Downe (2005: 20 อ้างถึงใน อภิวัฒน์ เรืองพูล, 2560) เกี่ยวกับช่วงก่อนการดำเนินการในการร่วมกันผลิต (Pre – production phase of service cycle) และสรุปไว้ว่า

4.1.1 การร่วมกันผลิตการวางแผน (Co-planning) การร่วมกันวางแผน คือ การที่ได้ร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภารกิจที่จะดำเนินการผ่านกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะให้สามารถไปถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยการอาศัยการพิจารณาและตัดสินใจ

ร่วมกัน ในการเลือกกิจกรรมที่จะดำเนินการ กำหนดทิศทางในการทำงานร่วมกัน มีการร่วมกัน ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการดำเนินงาน ทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน และเป็นปัจจัย ภายนอก ซึ่งจะสามารถทำให้กำหนดแผนในการดำเนินงานร่วมกันได้โดยที่แผนในการ ดำเนินงานนั้น ต้องมีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน เช่นแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว

4.1.2 การร่วมกันผลิตในการออกแบบ (Co-design) การร่วมกันผลิตในการ ออกแบบ (Co design) หมายถึง การที่ได้ร่วมกันในการกำหนด ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการ เพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต โดยการที่ได้มีการใช้เครื่องมือที่ได้กำหนดการทำงานร่วมกัน ขึ้นมา คือการใช้แผนในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีกรอบการทำงานที่ชัดเจน เพิ่มความสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน ให้สามารถบรรลุ เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

4.1.3 การร่วมกันผลิตการคัดเลือก (Co-selection) การร่วมกันคัดเลือกกลุ่ม ผู้ให้บริการสาธารณะที่ดี และมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาตามกรอบของนโยบายและแผน ตลอดจนสมรรถนะขีดความสามารถในแต่ละด้านของสมาชิกว่าเหมาะสมที่จะรับ หรือปฏิบัติ หน้าที่งานในด้านใด โดยสมาชิกทุกคนในองค์การสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอสมาชิก หรือ แสดงความคิดเห็น และให้เหตุผลต่อการเลือกสมาชิก ในการปฏิบัติงาน หรือหน้าที่นั้นอย่าง อิสระ และปราศจากอคติ ทั้งนี้การร่วมกันคัดเลือกผู้ให้บริการสาธารณะจะต้องเป็นไปตาม โครงสร้างหน้าที่ขององค์การ เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

4.2 การร่วมกันผลิตในการดำเนินงาน production phase of service cycle

4.2.1 อภิวัตน์ เรื่องพุล (2560, หน้า 27) ได้ทบทวนแนวคิดของ Tony Bovaird & Jame Downe (2005: 20) การร่วมกันบริหารจัดการในการให้บริการสาธารณะ (Co-managements) และสรุปไว้ว่าการจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1) การร่วมกันผลิตการวางแผน (Co-planning) 2) การร่วมกันออกแบบ (Co-design) 3) การร่วมกันมอบหมายงาน 4) การร่วมกันในการจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงาน 5) การร่วมกันในการบริหารเงินงบประมาณ 6) การร่วมกันคัดเลือกผู้ให้บริการ

4.2.2 รูปแบบและกระบวนการการให้บริการสาธารณะ

อรุณี สันฐิติวณิชย์ (2557, หน้า 693) ได้ทบทวนแนวคิด Löffler (2010) เรื่องการรวบรวมปัจจัยในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดบริการสาธารณะในรูปแบบการร่วมกัน ผลิตได้ 5 ประการ ดังนี้

1) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประชาชนในฐานะผู้รับประโยชน์จากบริการของรัฐ ต้องการเข้าไปควบคุมหรือศึกษาทางเลือกในการจัดบริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนต่างมีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณะไม่มากนักน้อย ทำให้ประชาชนใช้ช่องทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการแสดงออกเกี่ยวกับบริการสาธารณะนั้น ๆ

2) คุณค่าทางสังคมประชาธิปไตยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพลเมืองต่างต้องการแสดงความคิดเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในบริการสาธารณะที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้องมากขึ้น กลายเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว (assertive citizens)

3) ความต้องการบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น เนื่องจากลักษณะโครงสร้างประชากรในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้รัฐจำเป็นต้องจัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุ

4) ข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ ทำให้รัฐพยายามใช้ทรัพยากรทุกอย่างที่สามารถหาได้เพื่อมาจัดบริการสาธารณะ เช่น ทรัพยากรของผู้ใช้บริการ ทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น

5) บุคลากรภาครัฐเข้าใจและตระหนักว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ไม่ได้ หากผู้รับบริการหรือประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ

จากปัจจัยเงื่อนไขดังกล่าว ทำให้รูปแบบการร่วมกันผลิตในการจัดบริการสาธารณะ ที่หมายถึง กิจกรรมระหว่างพลเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐที่มาร่วมกันผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Joshi and Moore, 2003; Bovaird, 2007) สามารถตอบเงื่อนไขทั้งหกประการข้างต้นได้ และช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการจัดบริการสาธารณะด้วย

ด้วยเหตุที่การร่วมกันผลิตเป็นกระบวนการจัดบริการสาธารณะที่รัฐและประชาชนร่วมกันดำเนินการ ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหา หรือข้อขัดข้องใดๆ ระหว่างดำเนินการ ข้อมูลดังกล่าวก็สามารถย้อนกลับภายใน (internal feedback) กระบวนการดำเนินการ ทำให้ผู้ร่วมกันผลิตสามารถปรับปรุงการจัดบริการสาธารณะนั้นได้ทันที ทำให้ผลที่เกิดจากการร่วมกันผลิตมีประสิทธิผลมากกว่าการจัดบริการสาธารณะรูปแบบอื่น (Brudney and England, 1983; Whitaker, 1980; Bovaird, 2007)

4.3 การร่วมกันผลิตภายหลังการดำเนินงาน (Post production phase of service cycle)

อภิวัดน์ เรืองพล (2560, หน้า 28) ได้ทบทวนแนวคิดของ Tony Bovaird & Jame Downe (2005: 20) เรื่องการร่วมกันประเมิน ร่วมกันทบทวน และร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ (Co-evaluation Co-review and Co-improvement planning) สรุปได้ว่า การร่วมกันในการประเมิน จะต้องประเมินผ่านไปตามขั้นตอนของกระบวนการ ในการปฏิบัติงานตามแผนการทำงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการประเมินผลในจะเป็นการประเมินสมรรถนะความสามารถในการทำงานที่ต่างคนต่างได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ ส่วนการร่วมกันทบทวนและร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ เป็นขั้นตอนต่อจากขั้นตอนการประเมิน เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้ร่วมกันทำว่ามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล อีกทั้งเพื่อจะได้ร่วมกันวางแผนเพื่อ ให้การปฏิบัติงานกลับมาสร้างประโยชน์สูงสุดได้

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

1. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทาง การดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และยังทรงให้แนวทางแก้ไขในการดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนเกิดเป็นความยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักและแนวทางการปฏิบัติสำหรับประชาชน ตั้งแต่ระดับ ครุฑเวียน ระดับชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้มีการดำเนินการบริหารและพัฒนาไปแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงจากทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม และขณะเดียวกัน ต้องเสริมสร้างให้ยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ให้ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท เพื่อให้พร้อมต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันและอนาคต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

สมพร เทพสิทธา (2550, หน้า 15-26) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วยหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1. เป็นปรัชญาแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงในระดับประเทศ
2. เป็นปรัชญาในการบริหารและพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทางสายกลาง
3. ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกในปัจจุบัน และพร้อมต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอนาคต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้อย่างดี
4. ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมี ระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีเพื่อพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบจากทั้งภายในและภายนอก
5. จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการในทุกขั้นตอน
6. ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้ยึดมั่นในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ใช้การดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ให้มีความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553, หน้า 18-19) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับพื้นฐานสังคมไทย เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล เจริญมั่นคง และมีความยั่งยืนในระยะยาวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ มีความมั่นคงในการเจริญเติบโต ไม่ผันผวนไปตามปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ โดยพิจารณาในหลายมิติเป็นองค์รวมมิใช่เฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจ มีลักษณะองค์รวมที่มีความครอบคลุม ทั้งมิติจิตใจซึ่งกำหนดพฤติกรรม มิติสถาบันทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และกฎระเบียบ ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมของความพอเพียงการกระทำตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือการประยุกต์ คือ การตัดสินใจที่เหมาะสม โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัดสินใจตามหลัก คือ สามห่วง สองเงื่อนไข จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ลดความผันผวน การประยุกต์ใช้ปรัชญาซึ่งสามารถทำได้ในทุกระดับ เพราะคนเรามีหลายฐานะ เราจึงสามารถใช้หลักปรัชญาในการตัดสินใจได้ทั้งของตัวเองและครอบครัว หากอยู่ในฐานะที่ เป็นการบริหารพัฒนาชุมชน องค์การไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน ก็ใช้หลักปรัชญาในการตัดสินใจได้ ซึ่งก็คือ การใช้ในระดับที่กว้างกว่าระดับตนเองและครอบครัว หากอยู่ในฐานะที่จะเป็น ผู้กำหนดนโยบายหรือมาตรการ ระดับชาติก็สามารถใช้เป็นหลักได้เช่นกันการประยุกต์ใช้ปรัชญาเกิดได้ในหลายระดับ หลายมิติ และหลายรูปแบบ ไม่มีสูตรแห่งความสำเร็จแม้ว่าจะเป็นกรอบแนวคิดเดียวกัน แต่จะคนจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละกรณีให้สอดคล้องกับเงื่อนไข

และสถานะที่เผชิญอยู่ การยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยในการให้ “ฉกคิด” ว่าการตัดสินใจการใช้ชีวิตหรือการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความเหมาะสมหรือไม่ จะมีความสมดุลยั่งยืนหรือไม่ มีความเสี่ยงและการเตรียมรับความเสี่ยงอย่างไร

อรุณรัตน์ บ่อมดำ (2561, หน้า 12-14) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิตอันพึงประสงค์ ดังนี้ 1) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่ 2) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ 4) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง 5) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเองแบ่งปัน เอื้ออาทร รับผิดชอบ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปแบบทางสายกลาง มีความพอเพียงและมีความพร้อมรับมือจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ซึ่งจะต้องนำความรอบรู้รอบคอบ และระมัดระวัง มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกชั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551, หน้า 27-31) ได้ให้หลักการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน 8 ประการ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การพึ่งตนเอง การเสริมสร้างคุณภาพคนให้มีทั้งความรู้ และคุณธรรมควบคู่กัน การรวมกลุ่มการสร้างเครือข่าย ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรายละเอียดแต่ละหลักการ ดังนี้

1. ความพอเพียง หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนเน้นการผลิตและบริการโดยยึดถือทางสายกลาง ความพอประมาณ และความพอดีในเวลาเดียวกัน และก้าวให้ทันในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งหมายความว่าความพอเพียงในด้านต่างๆ กล่าวคือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนตัดสินใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคาดการณ์ถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ตลอดจนจนการนำทั้งความรู้ และ

คุณธรรมมาใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจปฏิบัติและประเมินผล ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
อดทน ความเพียรและสติปัญญา

3. การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนมีการเตรียมความพร้อม
รับมือต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดจนมีความยืดหยุ่นและปรับตัวต่อ
โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

4. การพึ่งตนเอง หมายถึง ประชาชนและชุมชนนั้นสนับสนุนเศรษฐกิจของชุมชน
ของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือชุมชนอื่นมากเกินไป โดยเน้นความสามารถของ
ประชาชนและชุมชนในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อเลี้ยงประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ ได้โดย
ไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่ประชาชนหรือชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของ

5. การเสริมสร้างคุณภาพคน หมายถึง การเสริมสร้างจิตใจของประชาชน
ในประเทศชาติ ให้ยึดมั่นในคุณธรรม การทำความดีละเว้นการทำชั่ว การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรพยายาม อดทน และมีความรอบคอบ
เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของชุมชนที่ได้กำหนดไว้

6. การรวมกลุ่ม หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม
เพื่อให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ และนำมาซึ่งการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

7. การสร้างเครือข่าย หมายถึง ประชาชนและชุมชนมีการร่วมมือกันสร้างเครือข่าย
เพื่อเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อชุมชน โดยอาศัยหลักการเชื่อมโยงที่ไม่
เบียดเบียนกัน มีการแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8. ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การสนับสนุนประชาชนและชุมชน
ให้ยึดถือในการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีสมดุลระหว่างกระแสการแข่งขันจากโลกาภิวัตน์
และกระแสท้องถิ่นนิยม มีความหลากหลายในโครงสร้างการผลิต มีการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่
ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
วัฒนธรรมภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่ดั้งเดิม

2. องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น ที่ไม่มากไม่น้อยเกินไป
มีความเหมาะสมกับตนเอง โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในการดำเนินการในเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุ
มีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับการกระทำ
นั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมี เงื่อนไข สำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจ และการกระทำเป็นไปพอเพียง ๒ ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ประกอบด้วยการฝึกตนให้มีความรอบรู้โดยนำหลักวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ได้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้สอดคล้องกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในชั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3. ระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

3.1 ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ทำอะไรมิที่เกินตัว ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงใน อนาคต และเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หา ปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการ ประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัด แต่ไม่ใช่ตระหนี่ อด-ละ-เล็ก อดายมุข สอนให้เด็ก รู้จักคุณค่า รู้จักใช้และรู้จักออมเงินและสิ่งของ เครื่องใช้ดูแลรักษา สุขภาพ มีการแบ่งปันภายใน ครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการ รักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการอยู่ร่วมกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

3.2 ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของ ความรู้รัก สามัคคีสร้างเป็น เครือข่ายเชื่อมโยงกัน ในชุมชน และนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้ง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่าง เหมาะสม เพื่อสร้าง เสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

3.3 ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจาก ความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจ ที่หวังผลประโยชน์ หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหา ผลตอบแทนบนพื้นฐาน ของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมทั้งลูกค้า

คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาด อย่างถ่องแท้ ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพ ผลิตรถยนต์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้ และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

3.4 ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการ บริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐาน ให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรม ในการ ดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกัน พัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จัก สามัคคีเสริมสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงระหว่างชุมชน ให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

ข้อมูลทั่วไปบ้านตำพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านตำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็ง ยืนหยัดได้ด้วยตัวเอง โดยใช้ความรู้ คุณธรรม เป็นพื้นฐานและพัฒนาไปตามลำดับอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งชุมชนบ้านตำพระแล หมู่ที่ ๑๑ เป็นหนึ่งชุมชนที่ได้น้อมนำหลักการทรงงานหรือศาสตร์พระราชามาแปรสู่การปฏิบัติสร้างจุดเปลี่ยนในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วม ภายใต้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจและจิตสำนึกของคนในชุมชนการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วม ภายใต้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจและจิตสำนึกของคนในชุมชน โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลัก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและส่งเสริมให้ทุกชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนบ้านตำพระแลหมู่ที่ 11 ตำบลบ้านตำ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาก จากประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อเสร็จจากการทำการเกษตรตามฤดูกาลแล้ว ประชาชนไม่มีอาชีพเสริมทำให้ ว่างแรงงานบางส่วนต้องไปประกอบอาชีพทำงานรับจ้างนอกชุมชนของตนเอง ทำงานต่างจังหวัด ส่วนที่อยู่บ้านก็ประกอบอาชีพแตกต่างกัน แต่ก็ยังพอมีเวลาที่จะร่วมมือกัน ในกิจกรรมที่ต้อง อาศัยคนในหมู่บ้านจึงทำให้ไม่ เกิดปัญหาสังคมแต่อย่างใด ซึ่งปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการ และเทศบาลตำบลบ้านตำ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านร่วมกัน ซึ่งบ้านตำพระแล หมู่ที่ 11 มีจุดแข็งโดยผู้นำในหมู่บ้านได้รับการยอมรับจากประชาชน ทำให้การประสานงาน และการขอความ

ร่วมมือเพื่อพัฒนาภายในหมู่บ้านได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองชุมชนมีความพร้อมที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาของตนและชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎระเบียบของหมู่บ้าน โดยเน้นให้ในการนำเสนอระดมความคิด และนำไปบังคับใช้ในหมู่บ้าน “ปลาที่ว่ายทวนกระแสน้ำ คือ ปลาที่ไม่มีวันตาย” เป็นความโดดเด่นและจุดแข็งของชุมชนบ้านต้าพระแล หมู่ 11 ภายใต้การนำการพัฒนาของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่ทุกคนเสียสละอุทิศตนทำงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง มีความพร้อมทุกขณะที่จะร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา และร่วมฟันฝ่าอุปสรรคร่วมกัน ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง การทำงานพัฒนาที่มีศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ตั้งมั่นอยู่ที่ “สถาบันพระมหากษัตริย์” เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาททุกย่างก้าว น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของทีใคร่รวเร็ว จนเกิดเป็นมรรค เป็นผลสร้างผลงานที่โดดเด่นในหลาย ๆ ด้าน และที่เห็นผลเป็นรูปธรรม คือ ความอยู่เย็น เป็นสุขของคนในชุมชนทำให้บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ได้รับรางวัลที่มีความสอดคล้องกับการหลักเกณฑ์หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบตัวอย่างเช่น รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2558 ผลงานด้าน หมู่บ้านจัดการตนเอง “หมู่บ้านลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับจังหวัด (ผลงานเด่นด้านสวนผักพอเพียง ตามโครงการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข) รางวัลชนะเลิศโครงการบ้านสวย เมืองสุข ระดับจังหวัด ประจำปี 2561 และได้รับรางวัลที่สำคัญคือ รางวัลชนะเลิศ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข ระดับอำเภอ ประจำปี 2561

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโดยสังเขป

เมื่อปี พ.ศ. 2436 ชาวบ้านได้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่เพราะเห็นว่าเป็นทำเลดี มีลำน้ำสายหลักอุดมสมบูรณ์ตลอดปี มีพื้นที่กว้างขวางสามารถขยายความเจริญได้มาก มีทรัพยากรทำกินโดยไม่รู้จักหมด ผู้นำชุมชนคนแรกย้ายมาจาก จังหวัดลำปาง ชื่อ ขุนต้าประชากร ส่วนใหญ่มาจากลำปางหลวง มาจากพื้นที่จังหวัดแพร่

ที่มาของชื่อหมู่บ้านต้าพระแลคนสมัยก่อนเล่าความเดิมอยู่ว่า มีพระพุทธรูปที่วัดภายในหมู่บ้านมีลักษณะสวยงามมาก มีพระจักขุที่เหมือนแลดูผู้ที่เข้ามาทำบุญ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านต้าพระแล โดยมีนายพรหมแสนเป็นผู้นำในการจัดตั้งหมู่บ้านโดยวัดต้าพระแล เมื่อปี พ.ศ. 2497 สมัยนายไชย ยานะ มีการขยายการศึกษาสู่ปวงชน จึงมีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น โดยมี

นายกองค์ำ ไชยรินคำ และครูอื่นๆ สอนประมาณ 3 คน ได้ขยายโรงเรียน จากที่ข้างวัดไปตั้งสถานที่ใหม่ในปัจจุบัน โดยมีนายกองค์ำ ไชยรินคำ เป็นครูใหญ่เป็นครูใหญ่เป็นผู้ร่วมวางแผนทั้งหมด นายกองค์ำ ไชยรินคำ ยังได้ขยายอาณาเขตทางโรงเรียนให้ได้มากเป็น 100 กว่าไร่ เพื่อรองรับความเจริญ โดยตั้งใจมีสนามมาตรฐาน 400 เมตร เป็นศูนย์การแข่งขันกีฬาของตำบลบ้านต้าอีกด้วย มีการวางแผนแยกหมู่บ้านขยายความเจริญมาบริเวณรอบโรงเรียน พ.ศ.2524 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2525 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเสด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยเสด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จทอดพระเนตร ฝ่ายทนต์น้ำแม่ต้า จากนั้นทรงเยี่ยมราษฎร ณ บริเวณสนามหน้าโรงเรียนบ้านต้าพระแล อำเภอมืองพะเยา เมื่อปี พ.ศ.2555 นายอดุลย์ อ้อยหวาน เป็นผู้ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบ้านต้า อำเภอมือง จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2555 จนถึงปัจจุบัน

2. สภาพทางภูมิศาสตร์

บ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอมืองพะเยา ระยะทางห่างจากตัวเมืองพะเยาประมาณ 14 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเข้าไปในตัวเมืองพะเยา ประมาณ 10 นาที การเดินทางมายังบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 หากมาจากอำเภอมืองพะเยา สามารถเดินทางมาโดยใช้การคมนาคมถนนสายหลัก คือ ถนนพหลโยธินหมายเลข 1 ผ่านแยกร่องห้า เลี้ยวซ้ายแยกบ้านต้าเข้าสู่ถนนหมายเลข 1127 ผ่านบ้านต้าดอนมูล บ้านต้าป่าลาน บ้านท่าช้าง บ้านต๋าน้ำล้อม เจอสี่แยกไฟแดง ตรงไปเรื่อยๆ ประมาณ 2.3 กิโลเมตร เข้าเขตบ้านต้าพระแล หมู่ 11 จะมองเห็นจุดสังเกตคือเทศบาลบ้านต้า และโรงเรียนบ้านต้าพระแล อยู่ทางซ้ายมือตามลำดับภายในหมู่บ้านมีถนนทางหลวง 1127 ผ่านไปยังบ้านต้าพระแล หมู่ 7 บ้านต้ากลางและบ้านต้าใน ส่วนถนนที่ใช้ในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง จำนวน 2 สาย ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 10 สาย และถนนลูกรัง จำนวน 10 สาย การติดต่อภายในหมู่บ้าน ประชาชนจะใช้รถมอเตอร์ไซด์ รถจักรยาน ส่วนการติดต่อระหว่างหมู่บ้านหรือการเดินทางเข้าตัวเมืองพะเยาประชากรส่วนใหญ่มักจะเดินทางโดยรถจักรยานยนต์และรถยนต์ส่วนบุคคล

2.1 อาณาเขต บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านต้า อำเภอมือง จังหวัดพะเยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลบ้านตอม อำเภอมือง จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านต๋าม่อนหมู่ที่ 6 ตำบลบ้านต้า อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตวนอุทยานแห่งชาติดอยหลวง

3. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ข้อมูลจำนวนประชากร

จำนวนครัวเรือนตามทะเบียนบ้าน 363 ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริง 273 ครัวเรือน

จำนวนประชากร	ชาย	463	คน	อาศัยอยู่จริง	ชาย	402	คน
	หญิง	445	คน		หญิง	374	คน
	รวม	908	คน		รวม	776	คน

สภาพทางเศรษฐกิจการประกอบอาชีพ

ชุมชนในลุ่มน้ำแม่ต๋ามีอาชีพหลักชุมชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ทำนาปลูกข้าว และอาชีพเสริม ได้แก่

- ทำไร่ พืชที่ปลูก ข้าวโพด ชิง พักทอง ถั่วลิสง ถั่วเหลือง กระเทียม พริก หอมแดง
- ทำสวน เช่น ลำไย มะม่วง มะขาม มะพร้าว หนาม
- การหาของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ มดแดง รังผึ้ง ผักกูด ฯลฯ
- ประมงน้ำจืด การหาปลา กุ้ง หอย
- เลี้ยงสัตว์ วัว ควาย ไก่ หมู ปลา เป็นต้น
- ค้าขาย พืชผัก สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป และผลผลิตทางการเกษตร
- รับจ้างทั่วไป กรรมกรก่อสร้าง ร้านค้า ทำงานในโรงงานอาหารกระป๋อง
- รับราชการ ทหาร ตำรวจ พยาบาล หมอ ครู และรับราชการในหน่วยงานต่างๆ
- ปลูกผักสวนครัว ผักกาด ชิง ข่า ตะไคร้ ผักตำลึง ฯลฯ

การประกอบอาชีพ

ประชากร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ รับจ้าง ค้าขาย ตำบลบ้านต้า เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตร และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม เช่น การจักสานผักตบชวา การทอเสื่อ การเจียรไนพลอย นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตกจำปาทอง น้ำตกขุนต้า อ่างเก็บน้ำห้วยเสือ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพ เศรษฐกิจของชุมชนในลุ่มน้ำแม่ต้า ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ลำไย มะม่วง มะขาม ทำไร่ ข้าวโพด ชিং ถั่วเหลือง ถั่วเขียว กระเทียม หอมแดง พริก อาชีพรองคือ เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา ค้าขาย ชุมชนที่ติดป่า เช่น หมู่บ้านต้าใน ต้ากลาง จะมีอาชีพหาของป่า เช่น น้ำผึ้ง ล่าสัตว์ หาเห็ด หน่อไม้ เป็นต้น บางส่วนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานอาหารกระป๋อง เช่น บ้านท่าช้าง และ บ้านต้าป่าลาน นอกจากนี้หลังฤดูการทำนา ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง ทั่วไป เช่น กรรมกร ก่อสร้าง ส่วนชุมชนที่ติดกับแม่น้ำ ได้แก่ บ้านต้าดอนมูล จะมีการทำการประมงในน้ำแม่อิงและกว๊านพะเยา นอกจากนี้ในกลุ่มแม่บ้านจะมีการทำหัตถกรรมในครัวเรือน ได้แก่ จักสานผักตบชวา ทอเสื่อกก และมีเพียงบางส่วนที่ประกอบอาชีพรับราชการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิวัฒน์ เรืองพูล ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ (2560) ได้ศึกษาการร่วมกันผลิตในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษาบ้านทุ่งศรี หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่าการร่วมกันผลิตในการจัดการขยะของชุมชนประสบความสำเร็จทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ เพราะการร่วมมือของคนในชุมชนทุกคนที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพภายใต้การจัดทำบริการสาธารณะในก้านการจัดการขยะตั้งแต่การรวมกลุ่มองค์การชุมชนเพื่อชุมชน ผ่านการประชุมประชาคม การร่วมกันวางแผนอย่างมีระบบ ขั้นตอนภายใต้ที่ร่วมกันจัดทำนวัตกรรมการปฏิบัติงานชาวบ้าน นำมาช่วยคิดแยกขยะและกำจัดขยะ การเลือกคนเข้ามาบริหารงานจนไปสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล มีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการร่วมกันตรวจสอบความคิด วิธีการ ขั้นตอนภายใต้การประชุมทุกขั้นตอน ชุมชนให้ความสำคัญกับความร่วมมือทุกขั้นตอน ภายใต้ขั้นตอนการลงมติในที่ประชุมหมู่บ้าน แนวทางปฏิบัติที่เป็นทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการจัดการขยะในชุมชนจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี การบริการสาธารณะ การร่วมกันผลิต และการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กীরดีวรรณ กัลยาณมิตร, สันหนัญฐ จักรภัทรวงศ์ และวิจิตรา ศรีสอน (2563) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมืองจังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ปัญหา อุปสรรค ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

อรุณี สันฐิติวณิชย์ (2558) ได้ศึกษาการสร้างการร่วมกันผลิตในชนบท: กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ่อน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การร่วมกันจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ่อน้ำเย็น สามารถเพิ่มประสิทธิผลในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ่อน้ำเย็นได้ ประชาชนที่ร่วมกันผลิตมีลักษณะที่แตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว สมาชิกโครงการดังกล่าวขาดการตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ (passive actor) ขาดปัจจัยด้านจิตอาสา ไม่ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่มีต่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่สนใจเพียงประโยชน์ส่วนตัว การเข้ามามีส่วนในการร่วมกันผลิตการจัดการขยะของสมาชิกโครงการดำเนินการผ่านตัวกลางที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ่อน้ำเย็น ผู้มีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่ การบริการจัดการขยะที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการซึ่งก็คือผู้ทิ้งขยะ การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในพื้นที่ที่ยังไม่มีการตื่นตัวในการมีส่วนร่วมหรือผลประโยชน์ส่วนรวมต้องดำเนินการผ่านตัวกลาง ซึ่งก็คือผู้นำชุมชน โดยในกรณีนี้เจ้าหน้าที่เทศบาลในฐานะผู้นำชุมชนมีอำนาจในการเสนอผลตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ให้เข้าร่วมโครงการได้

แก้วจรรยา คงนุ่น สมบูรณ์ ศิริสรหรือรัญ (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านคลองสามแพรง ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดการที่ชุมชนให้ความสำคัญในการรับรู้และพยายามศึกษาข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ทันต่อกระแสสังคม ซึ่งจะช่วยปรับความคิดและสติปัญญาของบุคคลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งวิธีที่จะได้มาซึ่งข่าวสารใหม่ ๆ เช่น การติดตามข่าวสารผ่านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในชุมชน การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน เพื่อให้รับรู้ข่าวสารจากบุคคลอื่น หรือการเข้าร่วมการฝึกอบรมสัมมนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น

นันทพลพิชัย ดุลยวาทีต มนต์ทนา คงแก้ว (2562) ได้ศึกษา การรื้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กรณีศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า สภาพ

ปัญหาในการยกระดับเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงจึงต้องมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมเพื่อให้คนในชุมชนอยู่รอดได้ด้วยการพึ่งพาตนเองเพิ่มรายรับและรัดกุมกับรายจ่าย หาอาชีพเสริมประกอบในครัวเรือน และต้องอยู่โดยปราศจากการเป็นหนี้สินให้ได้ แนวทางการยกระดับเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในตำบลเกาะยอที่กลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นและให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ แนวทางการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ความเข้าใจและชี้แจง การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน

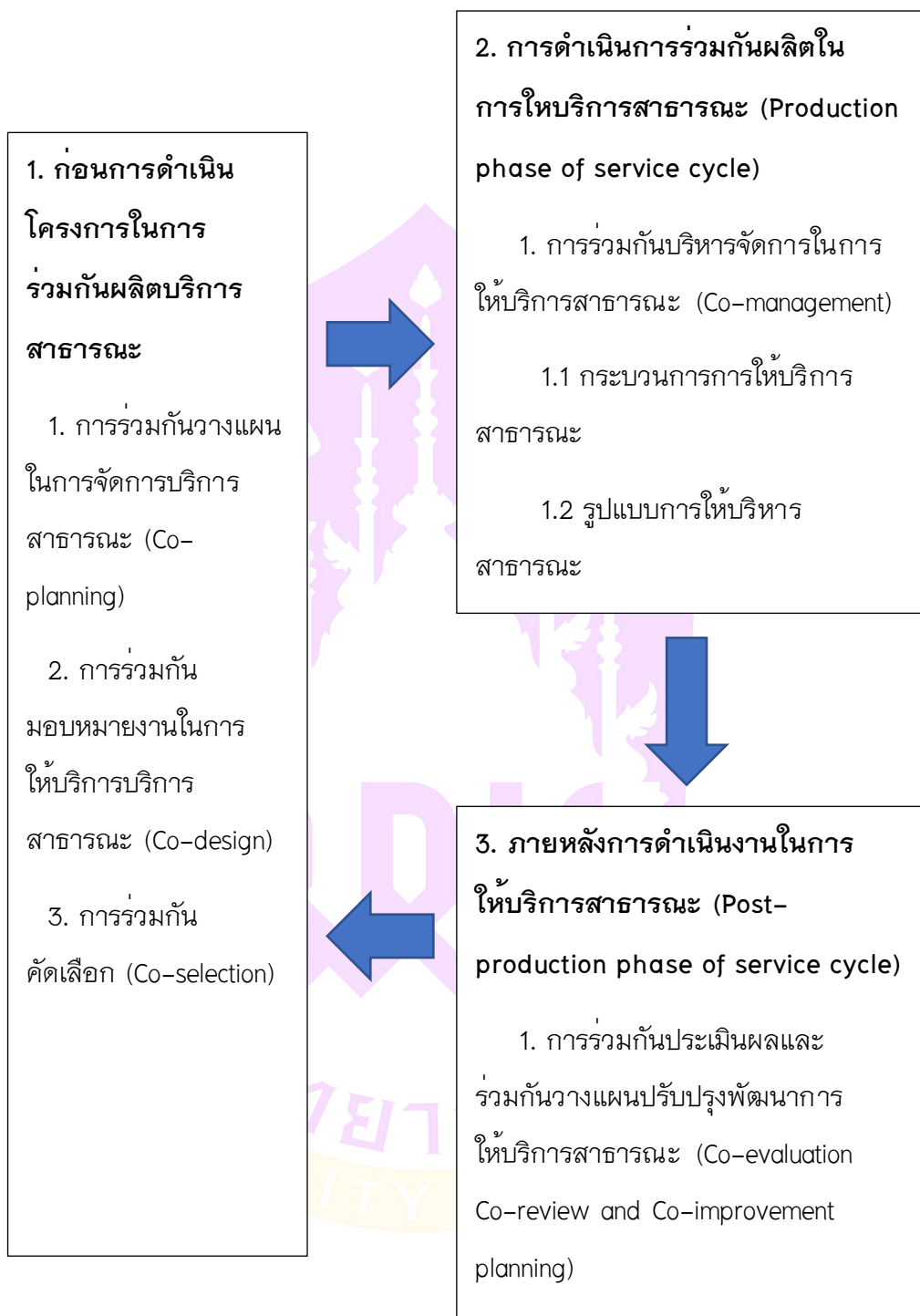
กรอบแนวคิด

การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ กรณีศึกษา บ้านตำพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านตำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ ตามแนวคิด ทฤษฎี เอกสารการวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระบวนการและรูปแบบการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ และได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ กระบวนการและรูปแบบการร่วมกันผลิตในการบริหารจัดการขยะ ของอภิวัฒน์ เรืองพูล และฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ (2560) มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ ได้แก่ การร่วมกันวางแผนในการจัดการบริการสาธารณะ (Co-planning) การร่วมกันมอบหมายงานในการให้บริการบริการสาธารณะ (Co-design) และการร่วมกันคัดเลือก (Co-selection)

2. ระหว่างดำเนินการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะ ได้แก่ การร่วมกันบริหารจัดการในการให้บริการสาธารณะ (Co-management) ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการให้บริการสาธารณะ และ กระบวนการให้บริการสาธารณะ

3. ภายหลังกการดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะ ได้แก่ การร่วมกันประเมินผลและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ (Co-evaluation Co-review and Co-improvement planning) เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้ร่วมกันทำ ว่ามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล อีกทั้งเพื่อจะร่วมกันวางแผนเพื่อให้การปฏิบัติงานกลับมาสร้างประโยชน์สูงสุดได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ กรณีศึกษาบ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ และรูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นกรอบแนวคิด และได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยตัวแทนผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลได้ครอบคลุมองค์กรในหมู่บ้าน ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้าน และตัวแทนหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาชุมชน ที่สามารถให้ข้อมูลได้ครอบคลุมทุกประเด็นคำถาม จำนวน 35 คน ประกอบด้วย

1.หน่วยงานราชการ จำนวน 5 คน ดังนี้

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน ทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในหมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงจำนวน 5 คน จากส่วนราชการ ดังนี้

- พัฒนาการอำเภอเมืองพะเยา จำนวน 1 คน
- พัฒนาการประจำตำบลบ้านต้า จำนวน 1 คน
- เกษตรตำบลบ้านต้า จำนวน 1 คน
- นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านต้า จำนวน 1 คน
- นักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลบ้านต้า จำนวน 1 คน

2. ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารชุมชน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ จำนวน 8 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกจากบุคคลที่มีสถานะ อำนวยการหน้าที่ตามกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ สามารถสั่งการและทำงานในหมู่บ้านได้อย่างเต็มกำลัง โดยผู้นำอย่างเป็นทางการจำมีหน้าที่ติดต่อบริหารงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมการพัฒนาชุมชน

- กำนัน จำนวน 1 คน
- ตัวแทนหัวหน้าคุ้มบ้าน จำนวน 4 คน
- ตัวแทนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 คน
- ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 1 คน
- ตัวแทนผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน

ผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกจากผู้ที่มีศรัทธามีพื้นที่ทางสังคม ผู้นำที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา เพราะไม่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าในองค์การแต่สมาชิกในหมู่บ้านตำบลพระแล หมู่ 11 ให้การยอมรับ และยกย่อง ให้ความไว้วางใจ เพราะเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน จึงมีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการช่วยในการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

- พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป
- ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

3. ตัวแทนผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านตำบลพระแล หมู่ 11 จำนวน 20 คน ดังนี้

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากสมาชิกที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านตำบลพระแล หมู่ 11 โดยมีการคัดเลือกจากครัวเรือนต้นแบบในแต่ละคุ้มในจำนวนทั้งหมด 10 คุ้ม โดยได้คัดเลือกครัวเรือนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และได้รับผลจากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 คน (คุ้มละ 2 คน) โดยจะได้มีการกระจายข้อมูลมาจากทั่วทั้งหมู่บ้าน ซึ่งครัวเรือนที่ได้รับการคัดเลือกนี้จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด โดยครัวเรือนเหล่านี้ต้องเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านตำบลพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านตำบลอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัล

การเลือกตัวอย่าง

กำหนดวิธีและหลักเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายให้ชัดเจนโดยประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1) เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ของประชากรเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน ทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 2 ปี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมหมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อที่สามารถตอบใจทรงงานวิจัยได้อย่างมีนัยสำคัญ

2) เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ของประชากรเป้าหมาย

ผู้ที่ไม่สะดวกในการเข้าร่วมตอบแบบสอบถามในช่วงการเก็บข้อมูล และเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนการเก็บข้อมูล เนื่องจากอาจยังไม่ทราบถึงกระบวนการในการบริหารจัดการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

3) เกณฑ์การถอน (Withdrawal Criteria) ของประชากรเป้าหมาย

ส่วนราชการ ผู้นำชุมชน และผู้ที่อาศัยในหมู่บ้าน สามารถถอนจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา หากกลุ่มตัวอย่างเกิดภาวะทางจิตใจ ไม่สบายใจในการเข้าร่วมโครงการ หรือไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาเก็บข้อมูล เนื่องจากหมดวาระการดำรงตำแหน่งรวมถึงไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ หรือหากอยู่ในโครงการนี้ต่อไป จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิตใจ

4) เกณฑ์การยุติโครงการ (Termination of study criteria)

หากมีข้อสงสัยว่าการดำเนินโครงการวิจัยอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความปลอดภัย หรือส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และหากกลุ่มอาสาสมัครถอนตัวหรือขาดหายไป ร้อยละ 50 จึงจะยุติโครงการ

วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน จุดมุ่งหมายหลักของการเลือก ตัวอย่างแบบนี้ไม่ใช่เพื่อได้กลุ่มที่เป็นตัวแทน แต่เพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือผู้ที่ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาได้ในระดับลึกมาก และ

สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีผลต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยมีกระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา
2. ศึกษาข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
3. ศึกษาข้อมูลจากเทศบาลตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
4. เลือกโดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องดำรงตำแหน่งผู้บริหารหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในหมู่บ้านต้าและ ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารชุมชนบ้านต้า และผู้ให้ข้อมูลรองคือ ตัวแทนผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยตรงจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ทำการวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านและการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากข้อมูลเอกสาร เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยภาคสนาม โดยมีแหล่งข้อมูลที่สำคัญคือ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า หมู่ 11 อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ละเอียดครอบคลุมตอบคำถามตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจน โดยใช้เทคนิควิธีการในหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากเอกสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกันผลิต ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเอกสารโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถในการให้ข้อมูลสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็น เรื่องการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ กล่าวคือ เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ และรูปแบบการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยใช้โอกาสที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมในการประชุมหมู่บ้านหรือในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้านการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ร่วมกิจกรรม และการร่วมนำคณะผู้นำชุมชนจากหมู่บ้านต่างๆ เข้าศึกษาดูงานกิจกรรมการพัฒนาชุมชน จุดเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชนบ้านต้าพระแล หมู่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถาม และเครื่องมือที่จำเป็นที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีดังนี้

- 1) สมุดบันทึก (Fieldnote)
- 2) เทปบันทึกเสียง ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) และเก็บข้อมูลข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งการใช้เทปอัดเสียงเพื่อช่วยให้เก็บข้อมูลได้ละเอียดยิ่งขึ้น
- 3) กล้องบันทึกภาพและกล้องถ่ายวิดีโอ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงจัดหมวดหมู่แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุม ความชัดเจนของเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษาของข้อความ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์อีกครั้ง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
5. ขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

6. นำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีข้อมูลหลายส่วนที่ต้อง การรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจและการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้เข้าไปพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การศึกษาวิจัย

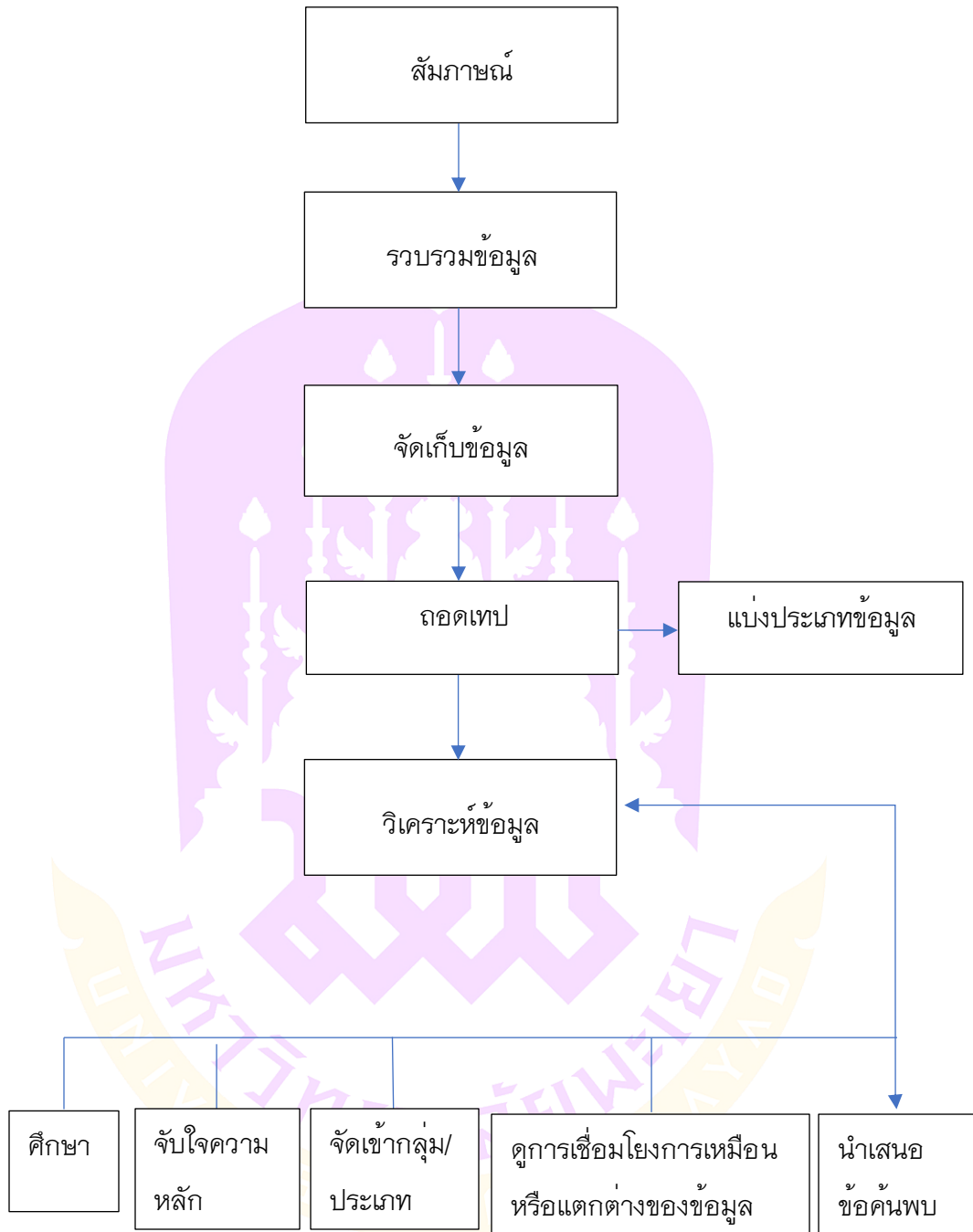
ระยะที่ 2 เก็บข้อมูลในประเด็นที่จะศึกษา โดยกำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้าการออกแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นต้น

ระยะที่ 3 ระยะตรวจสอบข้อมูล และการนำข้อมูลที่ได้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยเพื่อรับฟังคำแนะนำและหาแนวทางให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น พิธีกรรม การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่การมีอาชีพ การทำงาน ฯลฯ เมื่อผู้วิจัยได้เห็นหรือสังเกตหลายๆ เหตุการณ์ แล้วจึงลงมือสรุป แต่หากข้อสรุปนั้นยังไม่ได้รับการตรวจสอบอื่นๆ ก็ถือว่า ผลที่ได้ เป็นสมมติฐาน หากได้รับการยืนยันก็ถือว่าเป็นข้อสรุปได้

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดเทป อย่างละเอียดแบบคำ ต่อคำ (Transcription of data) และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการศึกษาข้อมูลเหล่านั้นอย่างละเอียด จับใจความหลัก จัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเภทพิจารณาเชื่อมโยงความเหมือนและแตกต่าง แล้วจึงนำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบความเรียง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากแนวคิดการ วิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถจัดทำเป็นแผนผังกระบวนการ ดังนี้

กระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่มา: เอกสารบรรยาย เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษารูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในงานและได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในหมู่บ้าน อาทิ เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน คนในหมู่บ้าน อีกทั้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้าน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมารวบรวมประมวลผลข้อมูลสรุปผลการศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการวิจัย ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. กระบวนการในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ
  2. รูปแบบการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะ
- โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัย ดังนี้

4.1 กระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนแนวคิด วรรณกรรม จากเอกสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการร่วมกันผลิต (Co-production) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

4.1.1 ก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ

ประเด็นแรกในการวิจัยกระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ เป็นการวิเคราะห์กระบวนการก่อนการดำเนินโครงการกิจกรรมในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วย ดังนี้ 1) การร่วมกันผลิตการวางแผน (Co-planning) 2) การร่วมกันผลิตในการออกแบบบริการสาธารณะ (Co-design) 3) การร่วมกันผลิตในการ

คัดเลือก (Co-selection) จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับช่วงก่อนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. การร่วมกันวางแผนในการจัดการบริการสาธารณะ (Co-planning)

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์และสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าคุณลักษณะของการวางแผนที่จะส่งผลให้การบริการสาธารณะในหมู่บ้านมีศักยภาพโดยเป็นลักษณะของกระบวนการวางแผนของหมู่บ้านนั้น คือการที่จะใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านเป็นตัวกำหนดและขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้าน กระบวนการร่วมกันวางแผนในการจัดการบริการสาธารณะ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 คือ ขั้นตอนแรก ผู้นำต้องทำ ในหลักของการบริหารงาน เป็นการรวบรวมข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ความต้องการของคนในชุมชนบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ที่จะมีส่วนช่วยในการร่วมกันระดมความคิดเห็นต่างๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างความเข้าใจ การวางแผนด้านกำลังคน หรือการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคีเครือข่ายภายนอกหมู่บ้าน การทำงานถ้าหากมีการวางแผนการทำงานที่ดี มีขั้นตอนกระบวนการการปฏิบัติงานที่ชัดเจน งานนั้นย่อมประสบความสำเร็จและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้น หน่วยงานใดไม่มีการวางแผนการทำงานย่อมที่จะประสบกับความผิดพลาดได้ง่าย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนการทำงานเพื่อให้งานนั้นๆ ประสบความสำเร็จและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการวิเคราะห์และข้อมูล พบว่า หมู่บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า ได้มีการร่วมกันในการวางแผนในรูปแบบของการให้คนในหมู่บ้านร่วมกันทำประชาคมและมีการจัดการประชุม เพื่อที่จะให้คนในหมู่บ้านได้ร่วมเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจะถูกกลั่นกรองจากในเวทีการประชุมและจะนำเสนอเข้าบรรจุลงในแผนของหมู่บ้านและแผนการพัฒนาหมู่บ้านนั้นจะถูกบรรจุอยู่ในแผนของหน่วยงานภาครัฐ เช่น เทศบาลตำบลบ้านต้า สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และที่ว่าการอำเภอเมืองพะเยา โดยเกิดขึ้นจากการอาศัยเวทีการประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อที่จะสามารถเลือกได้ว่าจะนำข้อเสนอเหล่านั้นเข้าบรรจุในแผนของหน่วยงานราชการหรือเลือกที่จะดำเนินการเองในหมู่บ้าน และข้อเสนอเหล่านั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น

บ้านต้าพระแล มีจุดเด่นของหมู่บ้านที่เห็นได้ชัด คือ ความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยการที่ผู้นำของคนในหมู่บ้านต้าพระแลใช้วิธีการบริหารจัดการงานในหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการเปิดโอกาสให้กรรมการในหมู่บ้านได้รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน

และร่วมกันกับคนในชุมชนกำหนดทิศทาง การดำเนินงาน การจัดทำบริการสาธารณะในหมู่บ้าน หรือการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กร ในหมู่บ้าน มีการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านเข้ามาวางแผน ร่วมกับผู้นำชุมชนและกลุ่มองค์กร เครือข่ายในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้บ้านต้าพระแล เป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก คนในหมู่บ้านได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านในทุกๆด้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลสำคัญบางส่วน ดังนี้

“การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มแรกเลยคือ ต้องมีการวางแผน คือ การประชุม กำหนดจะให้หัวหน้าคุ้มเป็นคนเรียกชาวบ้านมาประชุม เป็นการช่วยกันออกความคิดเห็น เป็นหลักประชาธิปไตยในชุมชน หลังจากมีมติที่ประชุมเราจะยึดมติเสียงข้างมากในที่ประชุม เป็นหลัก คณะกรรมการก็จะดำเนินงานตามแผนงานได้ง่าย เพราะได้รับความร่วมมือจากคนในหมู่บ้าน” พระครูสุวิวัฒน์สังฆโสภณ, (สัมภาษณ์เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2566)

“หมู่บ้านต้าพระแล คนในหมู่บ้านมีความเข้าใจในหลักประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะออกเสียงในการแสดงความคิดเห็นว่าจะให้ทำหรือไม่ทำ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เรื่องการบริหารจัดการขยะในหมู่บ้าน ได้ถูกเสนอเข้าไปในที่ประชุมว่าจะมีการจัดการกับขยะที่อยู่ในบ้านแต่ละหลังยังงี้ที่จะให้เกิดความสะอาดเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ อนามัยและจัดการได้ง่าย จึงได้มีความเห็นร่วมกันในการทำประชาคม ส่งเสริมการคัดแยกขยะ และการใช้ถุงดำ” อุดลย์ อ้อยหวาน, (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“เริ่มแรกเลย ทางพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการตั้งกลุ่มอาชีพให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยให้เราทำโครงการนำเสนอไป เราก็มีการจัดประชุมวางแผนว่าจะมีการตั้งกลุ่มอาชีพอะไร ที่มีความเหมาะสมกับวิถีของคนในหมู่บ้าน โดยมีการพิจารณาร่วมกันในกลุ่ม สุดท้ายเราก็ได้จัดตั้งกลุ่มจักสานพลาสติกขึ้นมา” ภาศพร อ้อยหวาน, (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“ตอนที่เราได้ท่อน้ำประปาจากอำเภอมา เพื่อที่จะใช้ในการต่อน้ำประปาภูเขา เราก็จะมีการช่วยกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวางแผนว่าเราจะทำอย่างไรให้สามารถต่อท่อน้ำประปามาให้ถึงหมู่บ้านได้” นายตา บำรุง, (สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2566)

“พัฒนาชุมชนได้เข้ามาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว ให้ครอบคลุมในทุกๆด้านว่าจะมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร กำหนดก็ได้เรียกประชุมกับคนในหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจ หากมีท่านใดที่เกิดข้อสงสัย หรือ

ไม่เข้าใจ ฉันก็จะเป็นผู้ที่อธิบายให้เกิดความเข้าใจ” วารุณี กิจศิริพร, (สัมภาษณ์เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2566)

โดยสรุปการร่วมกันวางแผนของคนในหมู่บ้านตำบลดำพระแล เกิดจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยน ผ่านมติในการประชุมหมู่บ้าน โดยที่มีการวางแผนการดำเนินการประชุมโดยการประชุมตามสายเพื่อแจ้งการเข้าร่วมประชุมในหมู่บ้านอย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อชี้แจงกิจกรรมและร่วมกันวางแผนกิจกรรม ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว การจัดประชุมวางแผนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพแก่คนในชุมชนหมู่บ้านตำบลดำพระแล ซึ่งกิจกรรมที่ผ่านการประชุมจากคนในหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ 1 คือ กระบวนการในการวางแผนการทำงานซึ่งสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ เช่น การปรับภูมิทัศน์ในหมู่บ้านให้สวยงามเป็นระเบียบ การบำรุงซ่อมแซมประปาภูเขา การจัดการขยะในชุมชน หรือกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ ลักษณะที่ 2 คือ การวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่ต้องเกิดจากการได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรที่มีทักษะความรู้ มีความชำนาญ เชี่ยวชาญที่สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่คนในหมู่บ้านได้ หรือการขอสนับสนุนเครื่องจักรจากหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงาน

2. การร่วมกันออกแบบการบริการสาธารณะ (Co-design)

การมอบหมายงานให้คนในหมู่บ้านตำบลดำพระแล ตำบลบ้านด้า ก่อนที่จะมีหน้าที่ให้เริ่มปฏิบัติ นั้น จะมีการร่วมกันออกแบบ เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่สร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบของหลายสิ่ง สร้างสรรค์ให้มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ร่วมกันออกแบบโครงสร้างจากการประชุมของคนในหมู่บ้านให้เป็นไปอย่างมีขั้นตอน เป็นระบบ มีแบบแผนของการมอบหมายงานที่ชัดเจน เพื่อจะได้ร่วมกันในการกำหนดทิศทางการทำงานให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ หน้าที่ของคนในหมู่บ้านตำบลดำพระแล มีการคัดเลือกร่วมกันแสดงความคิดเห็นมอบหมายหน้าที่ตามความเหมาะสม ความเชี่ยวชาญ อีกทั้งประสบการณ์ในการทำงานที่คนในหมู่บ้านร่วมกันคัดเลือกของผู้ที่ได้รับการมอบหมายงานตามความชำนาญและความถนัด เช่น การบำรุงซ่อมแซมประปาภูเขา โดยผู้นำและคนในชุมชนมีความคิดเห็นตรงกันจากการร่วมกันออกแบบแสดงความคิดเห็นจะเป็นผู้มอบหมายให้บุคคลในหมู่บ้านที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญเหมาะสม เป็นผู้ดำเนินการผ่านความเห็นชอบจากการประชุมของคนในหมู่บ้าน

ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่า หน้าที่ของชาวบ้านในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านตำบลดำพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านด้า โดยในส่วนที่ชาวบ้านได้มีการออกแบบ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันออกแบบโครงสร้างหน้าที่และได้รับการมอบหมายงาน แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) กลุ่มของผู้นำ คือกำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยกำนัน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้ม ซึ่งจะมีหน้าที่เพื่อพัฒนาออกแบบร่วมกันในการบริหารหมู่บ้านเพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ดี 2) กลุ่มของประธาน กลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน มีการดำเนินงานร่วมกัน สร้างความเข้าใจผ่านกระบวนการความคิดเพื่อทำให้เห็นภาพรวมของกลุ่มองค์กรในการวางระบบให้มีความระเบียบตามแผนการดำเนินงาน 3) กลุ่มของลูกบ้านหรือลูกคุ้ม ซึ่งเป็นผู้ที่จะร่วมกันปฏิบัติตามมติของในหมู่บ้านในการร่วมกันทำงานเป็นทีม ร่วมกันออกแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบการทำงานเพราะมีความจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานแบบกลุ่มที่ต้องช่วยเหลือและร่วมกันออกแบบแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับของชาวบ้านในหมู่บ้าน

กล่าวได้ว่า ทั้ง 3 กลุ่มนี้ จะมีหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ก่อนการดำเนินการในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ โดยเริ่มจากการมีการประชุมในหมู่บ้าน เป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จะเห็นภาพการทำงานเป็นแบบแนวราบ ชาวบ้านมีสิทธิแสดงความคิดเห็น ออกเสียง และยึดหลักการทำหน้าที่ของตนเองให้ดี ซึ่งในบทบาทของผู้นำ คือ กำนัน จะไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จจนเกินไป โดยมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา เสนอแนะ และอำนวยความสะดวกร่วมกันจัดการงานให้สำเร็จลุล่วง

จากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย พบว่า ในการประชาคมมีการถูกเสนอชื่อเข้าในที่ประชุมได้มีการมอบหมายงานภายในหมู่บ้านและมติในที่ประชาคมให้มีชื่อบุคคลที่ถูกเสนอชื่อเข้ารับหน้าที่ร่วมกันในการบริหารจัดการชุมชน หรือร่วมดำเนินการผลิตในการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมประชุมมีคำตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีการยอมรับบทบาทหน้าที่ตามมติในที่ประชุม โดยอยากให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านตามความเชี่ยวชาญและความถนัดเพื่อลดความผิดพลาดในการดำเนินงานนั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“เริ่มแรก การดูแลบำรุงรักษาประปาภูเขาของหมู่บ้าน ไม่ได้มีคนดูแลเรื่องประปาเลย ส่วนตัวผมเองก็พอจะมีความรู้ในเรื่องงานประปาอยู่บ้าง จากนั้นคนในหมู่บ้านจึงได้ไหว้วานร่วมกันออกความคิดเห็นว่าอยากให้เข้ามาช่วยดูแลในส่วนของประปา ผมก็พอจะมีความรู้ในเรื่องนี้ ในวันที่ประชุมคนในหมู่บ้านจึงร่วมกันแสดงความคิดเห็นให้มาดูแลประปาของหมู่บ้าน ซึ่งในการประชาคมอาจจะเห็นเพราะคนในหมู่บ้านมีความไว้วางใจและตัวผมเข้าใจงานประปา งานประปาภูเขา ซึ่งเป็นงานที่ละเอียดและอาศัยทักษะที่ชำนาญจนซ้ำของ รู้ทุกที่ รู้ทุกจุด จากวันนั้นถึงวันนี้ 10 กว่าปี แล้ว” นายตา บำรุง (สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2566)

“การให้ความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน เป็นจุดแข็งของชุมชนนี้ ซึ่งในที่ประชุม ได้มีการร่วมกันออกแบบ แสดงความคิด การร่วมมือกันในการดำเนินการและมีมติในที่ประชุม ให้ทำหน้าที่ในเรื่องของการดูแลสถานที่ ซึ่งในที่ประชุมคนในหมู่บ้านเชื่อมั่นว่ามีความเชี่ยวชาญ และสามารถปฏิบัติงานได้ ดังนั้นก็จะทำหน้าที่อย่างเต็มที่และเต็มใจให้สมกับที่คนในชุมชน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเลือกให้ดูแลตามที่ได้รับมอบหมาย” สมเพชร ดวงไชยา (สัมภาษณ์เมื่อ 1 มีนาคม 2566)

“ถ้ามันเป็นงานที่ต้องใช้แรงเยอะผู้ชายหมู่บ้านจะรู้หน้าที่ว่าคืองานของเขา ถ้าเป็นงานที่เบาๆ เราพอจะช่วยเหลือทำได้ก็คงเป็นงานของผู้หญิงอย่างเรา เราทำหน้าที่เราแบ่งหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ที่บ้านเรามีมาช่วยกัน” นพมาศ นามเมือง (สัมภาษณ์เมื่อ 6 มีนาคม 2566)

การมอบหมายงานในการทำหน้าที่ต่างๆ ของคนในหมู่บ้านต้าพระแล ตำบล บ้านต้า พบว่า การที่คนในหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมหนึ่งในการร่วมกันออกแบบ การคิด สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหมู่บ้านจากความต้องการของคนในหมู่บ้านเองจะมีความคิดเห็นที่ไปใน ทิศทางที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยจะยอมรับในบทบาทหน้าที่ในการมอบหมายงานจากการที่มี มติในการประชุมของหมู่บ้าน เพราะการที่ถูกต้องได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นั้นๆ ตัวบุคคล ที่ได้รับมอบหมายมีทักษะ ความชำนาญและความถนัด ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ และการมีจิต อาสา ที่อยากจะช่วยให้หมู่บ้านได้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จ

3. การร่วมกันคัดเลือก (Co-selection)

การคัดเลือกสมาชิกภายในหมู่บ้าน เป็นกระบวนการการทำงานอย่างหนึ่ง ที่ในหมู่บ้านได้นำมาดำเนินการพิจารณาเพื่อคัดเลือกบุคคลผู้เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ ในหมู่บ้าน โดยจะต้องมีคุณสมบัติตรงกับลักษณะหน้าที่งาน ความสามารถในการทำงาน ดังนั้น เมื่อมีการร่วมกันคัดเลือกในที่ประชุมจากคนในหมู่บ้านแล้วจึงจะมีการถูกเสนอชื่อและ การที่หมู่บ้านได้มีการลงมติให้เข้ามาร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างการบริการสาธารณะ ในหมู่บ้านต้าพระแล โดยมีการร่วมกันคัดเลือกในที่ประชุมประชาคมสมาชิกที่จะทำการปฏิบัติ หน้าที่ ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกที่เหมาะสมและเป็นขั้นตอนการร่วมกันคัดเลือกเสนอชื่อผู้ ที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งหรือมีความสามารถตรงกับหน้าที่นั้น ดังนั้นผู้ที่ถูกคนในหมู่บ้าน ร่วมกันทำการคัดเลือกจำเป็นต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะที่จะสามารถเข้ามา ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ พบว่า การคัดเลือกบุคคลที่เข้ามาร่วมกัน ในการดำเนินงานการพัฒนาหมู่บ้านของบ้านต้าพระแล หรือการร่วมกันคัดเลือกการดำเนิน

กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านต้าพระแล จะเป็นการอาศัยเวทีการประชุมในหมู่บ้าน เพื่อคัดเลือก ซึ่งในการร่วมกันคัดเลือกเสนอชื่อของบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับ ตำแหน่งที่จะทำงานในหน้าที่ต่างๆ ตามทักษะความรู้ ความสามารถ ด้านประสบการณ์ ความถนัด เช่น บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องของช่างฝีมือแรงงาน การประชาสัมพันธ์ให้หมู่บ้าน เป็นที่รู้จักทางสื่อออนไลน์ โซเชียลต่างๆ การร่วมกันคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมกับ หน้าที่ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในหมู่บ้านให้มีความน่าสนใจ มีความโดดเด่น เพื่อเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมคุณค่าและการท่องเที่ยวในอนาคต อีกทั้งมีการร่วมกันคัดเลือกการดำเนิน โครงการกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน โดยเกิดจากการคัดเลือกที่จะต้องผ่านมติใน ที่ประชุมของหมู่บ้านก่อน หากมติในที่ประชุมผ่านแล้วก็จะถามความสมัครใจของผู้ที่ถูกเลือก ให้ทำหน้าที่นั้น หากผู้ที่ถูกเสนอชื่อนั้นไม่ยอมรับมติการเสนอชื่อในการทำหน้าที่ ก็จะมีการประชุมเพื่อเข้ากระบวนการของการสรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมในลำดับต่อไป กล่าวได้ว่า ผู้ที่ถูกเลือกตามมติในที่ประชุมและยอมรับตามมติในที่ประชุม ซึ่งในการคัดเลือกโครงการ กิจกรรมต่างๆ ก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยจะถูกรับรองจากผู้เข้าร่วมในการประชุม อีกครั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน ดังนี้

“บางครั้งชาวบ้านจะมีการร่วมกันคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมกับ ตำแหน่งหน้าที่เข้ามาทำงานในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะมี ความเกรงอกเกรงใจกับทางผู้บริหารหมู่บ้าน ชาวบ้านก็จะไปบอกให้หัวหน้าคุ้มเสนอบุคคลนั้นเพื่อ มีชื่อในการร่วมคัดเลือก เพราะหัวหน้าคุ้มเปรียบเสมือนตัวแทนของคุ้มและมีความสนิทสนม ใกล้ชิดกันในคุ้ม หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะร่วมกันคัดเลือกออกความเห็นโดยการยกมือขึ้นแสดง ว่าเลือกบุคคลนี้ แล้วทำการลงมติผู้ที่มีความเหมาะสมต่อไป” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“ตอนนั้นพวกเราอยากทำอาชีพเสริมก็เสนอไปในแผนของหมู่บ้าน พอ หลังจากนั้นเราได้งบประมาณสนับสนุน เราก็มาร่วมกันประชาคมว่าจะเอาอาชีพอะไร สุดท้าย เราก็เรามีมติในที่ประชุมตั้งกลุ่มเลี้ยงปลาในท่อ เพราะคนในกลุ่มต่างบอกว่าจะช่วยลด ค่าใช้จ่ายให้ครัวเรือนได้” สิริรัตน์ ประชุมของ (สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2566)

การร่วมกันคัดเลือกบุคคลในหมู่บ้านเพื่อเข้ามาร่วมการดำเนินการในตำแหน่ง หน้าที่ต่างๆ หรือการร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะทำการร่วมกันดำเนิน กิจกรรมในหมู่บ้านจำเป็นที่จะต้องมีการอาศัยเวทีประชุมในหมู่บ้านเพื่อร่วมกันคัดเลือกบุคคล หรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นโดยการออกความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิด การเสนอแนวทาง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยคนในหมู่บ้านร่วมกันคัดเลือกหรือเสนอกิจกรรม ดังนั้นจึงจะถูกรับรองจาก ในที่ประชุมถือว่าเป็นประชามติ

4.1.2 การดำเนินการร่วมกันผลิตในการบริการสาธารณะ (Production phase of service cycle)

ในขั้นตอนที่สองของกระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ เป็นการวิเคราะห์กระบวนการในช่วงระหว่างการดำเนินโครงการกิจกรรมในลักษณะของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วย การดำเนินงานซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนของผู้บริหารในหมู่บ้าน 2) ส่วนของผู้ที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับช่วงระหว่างการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) การร่วมกันในการบริหารจัดการในการบริการสาธารณะ (Co-managements)

จากการที่ได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลและการได้เข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้พบประเด็นในการบริหารจัดการในการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้านต้าพระแล ดังนี้

จากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ ซึ่งให้เห็นว่า การดำเนินการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของผู้บริหาร ได้แก่ กำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้ม 2) ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ลูกบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และเป็นผู้ที่ไม่มีตำแหน่งในโครงสร้างของการบริหารงานในหมู่บ้านและไม่ใช่คณะกรรมการหมู่บ้าน แต่เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการลงมือปฏิบัติงาน แต่ในการปฏิบัติ การดำเนินงานการให้บริการสาธารณะในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ทั้งกลุ่มที่เป็นผู้ปฏิบัติและกลุ่มของผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้านกับมีการทำงานที่มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องสัมพันธ์กัน ด้วยการที่ทั้ง 2 กลุ่มต่างมีความรู้สึกถึงจิตสำนึกต่อการบริการสาธารณะที่จะเกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่เพื่อชุมชนส่วนรวม คณะผู้ทำงานจะคอยช่วยเหลือกันหากมีส่วนงานใดที่ทำด้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จ และหากมีด้านที่ยังทำไม่เสร็จก็จะทำการเข้าไปช่วยเหลือ โดยอาจจะช่วยในด้าน การสนับสนุนออกแรงเพื่อสาธารณะ หรือการสนับสนุนในส่วนของปัจจัยสิ่งของหรือเงินทุนที่พอจะช่วยเหลือให้การทำงานสาธารณะในหมู่บ้านสามารถดำเนินงานให้เสร็จจุลวง

ในส่วนของกลุ่มที่เป็นผู้นำของชุมชน เป็นหัวหน้าคุ้มของคนในหมู่บ้าน จะทำการเข้าร่วมประชุมประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานที่จะได้ทำร่วมกัน การร่วมกันดำเนินงาน การแบ่งหน้าที่ การมอบหมายงานที่ทำร่วมกัน การมอบหมายหน้าที่

โดยจะดูความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มงานที่จะมอบหมาย โดยงานที่มอบหมายไปแล้วจะมีกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงและร่วมกันดำเนินงานตามความสามารถเพื่อลงมือปฏิบัติและนอกจากการประชาคมแล้ว ยังมี การปฏิบัติงานร่วมกันกับเครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์วิธีการดำเนินงาน ร่วมกันดำเนินงานรับฟังส่งเสริมและร่วมสนับสนุนเพื่อเป็นประโยชน์และให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน ผู้นำชุมชนจะคอยทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ อีกทั้งยังร่วมกันลงมือในการปฏิบัติให้การดำเนินงานบริการสาธารณะต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อลดการเกิดปัญหาและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

“ในการดำเนินงานในการร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านจะเห็นร่วมกันมองที่ความเหมาะสมของลูกคุ่มเป็นหลักซึ่งแต่ละคุ่มมีความสามารถที่ไม่เหมือนกันเลย คุ่มนี้มีความเชี่ยวชาญด้านช่างฝีมือแรงงาน คุ่มนี้มีผู้ขายเยอะเหมาะแก่กับให้มาช่วยในงานที่ต้องใช้แรง อีกคุ่มอาจจะเป็นผู้หญิงอยู่เยอะก็จะร่วมกันมอบหมายงานตามความเหมาะสม เราก็จะร่วมกันบริหารจัดการแบ่งงานตามหน้าที่ให้สามารถทำงานให้ลุล่วงไป” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“ถ้าบ้านไหนมีเยอะเขาก็จะช่วยเยอะ บ้านไหนเขามีแค่จำเป็นเขาก็ช่วยตามที่เขา มี ส่วนใครที่มีน้อยเขาจะช่วยออกแรง เราก็จะเอาส่วนเล็กส่วนน้อยมารวมกัน ภาครัฐส่วนหนึ่ง ภาคทองที่ส่วนหนึ่งมันก็จะตอบสนองสิ่งที่เขาอยากให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“วันที่ 2 เมษายนที่จะถึงนี้ หมู่บ้านจะมีการตรวจสุขภาพ คนในหมู่บ้านจะมากันเยอะเราก็จะขอใช้พื้นที่บ้านของกำนัน ในส่วนของคนที่จะมาช่วยแม่กำนันก็ขอคนในหมู่บ้านที่เขาเคยช่วยงาน อสม. ครึ่งก่อนๆเข้ามาช่วยจัดคิว จัดคน มันจะได้สะดวก รวดเร็ว ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2566)

ในส่วนของผู้ที่อาศัย หรือเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานนั้น จะใช้สิทธิขั้นพื้นฐานคือการแสดงความคิดเห็นออกเสียงในที่ประชุมเพื่อที่จะลงมติในการเสนอความคิดเห็นในการสนับสนุนเรื่องต่างๆ ในมติที่ประชุมเพื่อร่วมกันในการวางแผน ผู้นำหรือคณะกรรมการของหมู่บ้าน จนถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ ในด้านการทำงานในส่วนนี้จะร่วมกันดำเนินงานเป็นทีมในบทบาทหน้าที่ของตัวเองที่ได้รับมอบหมายมาให้แล้วเสร็จ เช่นการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมในชุมชน การซ่อมบำรุงน้ำประปาในหมู่บ้าน การร่วมกันเข้าเวรรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน เป็นต้น หากบุคลากรในส่วนนี้ไม่มีเพียงพอ จะมีคนในชุมชน หรือภาคส่วน

ราชการที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันช่วยให้ภารกิจนั้น สำเร็จลุล่วงไป ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล สำคัญบางส่วน ดังนี้

“หมู่บ้านก็มีกฎของหมู่บ้านในการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันทำในหมู่บ้าน ถ้าผมไม่ได้ไปร่วมกันในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน ตอนที่ผมติดธุระไม่ว่างไปร่วมกิจกรรมกับหมู่บ้าน ขนาดผมสนิทชิดเชื้อกับกรรมการในหมู่บ้าน ผมยังต้องจ่ายเงินตามกฎของหมู่บ้านจ่าย เพื่อเขาจะได้หาคนไปทำงานแทนผม หรือไม่ก็เอาไปซื้อน้ำดื่ม เครื่องดื่มต่างๆ ให้คนที่เขาเสียแรงในการทำงานให้หมู่บ้าน ผมก็เต็มใจนะ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2566)

“สามีดิฉัน เป็นหัวหน้าคุ้ม ซึ่งจะมึหน้าทีรับมอบหมายมาให้บอกต่อ หรือให้หาผู้ที่มีความเหมาะสมเข้าร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าบางครั้งงานที่ผู้หญิงทำไม่ได้ช่วยไม่ได้ อาจต้องให้เทศบาลเข้ามาช่วยเพื่อให้งานลุล่วง” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 มีนาคม 2566)

“ทุกวันนี้ทำเกือบทุกอย่าง เป็นกรรมการด้านการวางแผนออกความคิดวางแผนกับคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมลงมือปฏิบัติ เพื่อที่จะให้หน้าที่ ที่เราได้รับมอบหมายมาทำงานได้สอดคล้องกันกับงานด้านส่วนอื่นๆ” (สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2566)

กลุ่มของผู้บริหาร และกลุ่มของผู้ที่เป็นฝ่ายปฏิบัติงานในหมู่บ้าน จะมีการทำงานที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีการช่วยเหลือกันและกัน เพื่อที่จะหวังให้เกิดการบริการสาธารณะให้กับหมู่บ้านและคนที่อาศัยเพื่อชุมชนส่วนรวม

4.1.3. ภายหลังการดำเนินงานการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ

ในขั้นตอนสุดท้ายของ กระบวนการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ เป็นการวิเคราะห์กระบวนการในช่วงภายหลังการดำเนินโครงการกิจกรรมในลักษณะของการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วย การร่วมกันประเมินและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริการสาธารณะ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับช่วงภายหลังการดำเนินการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง เป็นรูปธรรม ดังนี้

การร่วมกันประเมินผลและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริการสาธารณะ

ลักษณะการทำงานการให้บริการสาธารณะ ด้านของผู้นำในหมู่บ้านโดยแต่ละกิจกรรมที่ได้ร่วมกันดำเนินการมานั้น ในส่วนของผู้นำในหมู่บ้านจะมีการแจ้งในที่ประชุมประจำเดือนทุกครั้ง เพื่อที่จะได้ให้ชาวบ้านได้รับฟังและรับทราบผลของการดำเนินงานและผลของความก้าวหน้าการให้บริการสาธารณะ เพื่อเป็นการชี้แจงและร่วมกันรับฟังภายหลังการ

ดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งในที่ประชุมกรณีศึกษาที่มีบุคคลในหมู่บ้านท่านใดมีข้อสงสัยหรือต้องการที่จะซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็สามารถที่จะยกมือขึ้นเพื่อสอบถามได้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมได้ซักถามข้อสงสัยหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานครั้งต่อไปให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะจะประกอบไปด้วยดังนี้ 1. การร่วมกันประเมิน (Co-evaluation) 2. ร่วมกันทบทวน (Co-review) 3. ร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ (Co-improvement planning) กล่าวได้ว่าทั้ง 3 ส่วนประกอบนี้มีความสำคัญและมีจำเป็นจะต้องมีการประเมินผ่านไปตามขั้นตอนของกระบวนการในการปฏิบัติงานตามแผนการทำงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม สมรรถนะ ความสามารถในการทำงาน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการสาธารณะ อีกทั้งเพื่อให้ได้ทำการทบทวนสิ่งที่ได้ร่วมกันทำในการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อจะได้มีการร่วมกันวางแผนในครั้งถัดไปเพื่อให้การปฏิบัติงานสร้างประโยชน์สูงสุดแก่คนในหมู่บ้านตำบลพระแลได้

ผลจากการที่ได้ศึกษา และการวิเคราะห์ จะพบว่า การมีส่วนร่วมในการร่วมกันประเมินผลและการวางแผนปรับปรุงของหมู่บ้าน ตำบลพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านด้า แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1) ไม่ได้มีการประเมินหมู่บ้านอย่างเป็นทางการแต่ใช้วิธีการอาศัยภาคีเครือข่ายในการประเมินหมู่บ้าน หรือจะเป็น อาจารย์ นักศึกษา จากสถาบันในท้องถิ่น ที่เข้ามาศึกษาข้อมูลในการทำงานวิจัย ภายใต้กรอบของการศึกษาริวิจัยในเชิงลึก การสัมภาษณ์เชิงลึก การตอบแบบสอบถาม การศึกษาชุมชน เช่น นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น หรือหน่วยงานราชการ ได้แก่กรมการพัฒนาชุมชน ที่ได้เข้าร่วมดำเนินการประเมินหมู่บ้านตามตัวชี้วัดของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น และเมื่อมีการประเมินศึกษา หรือการทำวิจัยนั้นเสร็จ จะส่งผลกลับมายังหมู่บ้าน ซึ่งผลจากการศึกษา และการวิจัยนั้น จะเป็นตัวบ่งชี้ให้กับหมู่บ้านทำให้ได้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานว่ามี จุดที่เป็นข้อดี หรือจะมีจุดที่เป็นข้อสังเกตในการปรับปรุงพัฒนา ผ่านบทความงานวิจัยหรือบทความเชิงวิชาการที่ได้พิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้านที่จะพัฒนาปรับปรุง ให้มีความเหมาะสมในแต่ละด้าน โดยการที่ได้ร่วมกันเสนอและมิตในการประชุมผ่านการประชาคมในหมู่บ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“หมู่บ้านนี้มีการประกวดบ่อย ทุกครั้งหลังจากการที่คณะกรรมการประกวดคอมเมนต์บางข้อที่ยังไม่ครอบคลุม เราก็จะกลับมาปรึกษาหารือ จะมีการนำเสนอแบบใหม่ๆ อะไรที่มันขาดเราก็หามาเติม ต้องมีการถอดบทเรียนกันอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

“ถ้ามีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ผมก็จะนำไปพูดในที่ประชุม ก็จะทำให้เป็นข้อสังเกตจากงานศึกษาวิจัย หรืองานประกวดหมู่บ้านที่มันต้องแก้ไขปรับปรุง ในด้านต่างๆ ไปคุยกันในที่ประชุม มันขาดอะไรที่หมู่บ้านเราไม่มี เราก็จะพยายามทำกันต่อไปให้มันมี”

2) ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานทุกครั้งแต่จะเป็นในรูปแบบการแจ้งผลการดำเนินกิจกรรมผ่านเวทีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้ให้ทราบถึงผลการดำเนินกิจกรรม และความก้าวหน้า จะมีการประชาสัมพันธ์ให้รับทราบโดยทั่วกัน ชี้แจงให้เกิดความโปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“เราก็ร่วมกันชวนพูดคุยในที่ประชุมว่า ถ้าทำแล้วดีหรือทำแล้วไม่ดี ถ้าทำสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เพราะอะไร เกิดปัญหาในส่วนไหน แล้วก็ช่วยกันแก้ปัญหาและเริ่มใหม่ มันไม่มีชุมชนไหนที่ทำครั้งเดียวแล้วสำเร็จเลย หากมันไม่ดีเพราะอะไร ก็ต้องมีการสรุปจะเรียกกันว่า ชวนกันคุยมากกว่า” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

4.2 รูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะเป็นรูปแบบการให้บริการที่อยู่ในกระบวนการควบคุมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านต้าพระแล กล่าวได้คือ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะที่ได้มีการดำเนินการจัดทำขึ้น โดยในส่วนของ การนำเสนอรูปแบบการทำงานของหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า ที่ส่งผลกระทบต่อ การให้บริการสาธารณะในหมู่บ้านต้าพระแล จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหมู่บ้านที่เป็นการดำเนินงานด้วยตัวเอง รูปแบบที่ 2 รูปแบบของการที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาคีเครือข่ายต่างๆ ในหมู่บ้านและส่วนของฝ่ายปกครอง หน่วยงานทางราชการในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้คนในชุมชนและผู้ที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างเหมาะสม ซึ่งรูปแบบของการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้านหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่สำคัญโดยมีรูปแบบวิธีการดำเนินงานที่ทำให้คนในหมู่บ้านต้าพระแล ดำเนินการพัฒนาการบริการสาธารณะในหมู่บ้านให้เกิดความสะดวกรวดมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่ารูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในชุมชนบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า มีการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะในชุมชนบ้านต้าพระแล โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การดำเนินงานด้วยตัวเอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 2) ภาครัฐหรือหน่วยงานราชการ ผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับหมู่บ้าน แต่เป็นผู้ที่จะมีความสามารถร่วมสนับสนุนปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ที่จะส่งผลทำให้หมู่บ้านมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานในส่วนของการให้บริการสาธารณะในชุมชน ให้เกิดผลประสบความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ที่มีส่วนทั้งผู้นำและคนในหมู่บ้าน รวมไปถึงหน่วยงานราชการ หรือผู้ที่จะสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนนั้น ล้วนแล้วต่างมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่จะสามารถเชื่อมต่อการสนับสนุนกัน ด้วยต่างรู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่เป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมให้แก่หมู่บ้าน อีกทั้งยังเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งในส่วนของทางภาครัฐและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากหมู่บ้านต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นในด้านของกำลังแรงคน ด้านอุปกรณ์ที่ขาดเหลือ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ เพื่อให้การทำงานในการให้บริการสาธารณะในชุมชนบ้านต้าพระแล เกิดการขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ด้านสวัสดิการ ด้านความปลอดภัย ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ฯลฯ ซึ่งให้เห็นว่า ในการดำเนินงานถ้าหากต้องการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบด้านไหน ทางหน่วยงานนั้นก็จะคอยเข้าไปเติมเต็มในส่วนที่ยังขาดเหลือ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ บุคลากร ให้ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะคอยสนับสนุนในการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะภายในหมู่บ้าน

ในส่วนของผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน จะเป็นผู้นำ คือ กำนัน และกรรมการที่มีส่วนร่วมในการบริหารหมู่บ้านทุกคน ที่จะเข้าร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือข้อเสนอที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำเข้ามาเสนอในที่ประชุมของหมู่บ้านเพื่อร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะร่วมกันทำการที่จะจัดสรรแบ่งหน้าที่ไปตามมติในการมอบหมายงาน ในการประชุมวางแผน หากในการประชุมมีการเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม ในส่วนของการบริหารจัดการภายในหมู่บ้านไม่สามารถทำตัวเอง อาจเนื่องด้วยบุคลากรในหมู่บ้านมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ จึงจำเป็นต้องมีการร้องขอให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยสนับสนุนการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้าน โดยจะเป็นหน้าที่ของผู้นำ และคณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินงานจัดหาหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน

ในส่วนของการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้าน ดังคำให้การสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน ดังนี้

“อันดับแรกเลยเราต้องยกเครดิตให้กับทางผู้นำของหมู่บ้านที่ช่วยประสานการดำเนินงาน ซึ่งสิ่งสำคัญรองลงมาคือองค์กร ภาคี เครือข่าย ทุกภาคส่วนในการช่วยขับเคลื่อน บ้าน วัด โรงเรียน หรือเทศบาลก็เข้าไปสนับสนุนการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงบประมาณ หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาล แบ่งหน้าที่กัน ทั้ง รพ.สต. ผอ.โรงเรียน หรือทางวัดท่านพระครูก็เข้ามาช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน” (สัมภาษณ์เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2566)

“ทุกครั้งหากมีการร่วมกันให้บริการสาธารณะในหมู่บ้าน เช่น วันนี้จะมีการต่อประปาเข้าในหมู่บ้าน ต้องช่วยกันออกแรง แต่หัวหน้าคุ้มไม่วาง หัวหน้าคุ้มก็จะใช้วิธีร่วมสมทบทุนคนละ 300 บาท เพื่อจ้างคนมาทำหน้าที่แทนในการร่วมกันทำน้ำประปาของหมู่บ้าน” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2566)

นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางหรือการทำงานที่สำคัญ คือการที่ผู้นำของหมู่บ้านได้มีการลงพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันกับภาคีเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหลักในพื้นที่ ชุมชน อำเภอมีการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานอื่นและชุมชนอื่นๆ โดยจะสอดคล้องกันกับคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ทุกภาคีเครือข่าย ช่วยกันทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน บางงานในการพัฒนาหมู่บ้านต้องใช้กำลังคนที่เป็นแรงงานในการร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งจะมีอยู่บ้างที่กำลังคนในหมู่บ้านไม่เพียงพอ เราจึงจำเป็นต้องขอให้ทางเทศบาลเข้ามาช่วยในเรื่องของเครื่องมือ เครื่องมือ และบุคลากรของเทศบาล” (สัมภาษณ์เมื่อ 8 มีนาคม 2566)

“ทุกภาคส่วนจะมีการช่วยกัน มีการให้ความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมในหมู่บ้าน ในฐานะของ อสม. หมู่บ้าน ก็ต้องร่วมเข้ากิจกรรม เข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพของคนในหมู่บ้านหรือบางครั้งก็ต้องไปมอบสิ่งของปัจจัยต่างๆ ให้แก่ผู้ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือร่วมกับผู้นำของหมู่บ้าน โดยก่อนจะเข้าไปเราก็ต้องคุยประสานงานกันระหว่าง อสม. เทศบาลและทางผู้นำหมู่บ้าน เพื่อให้ทางหมู่บ้านช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน” (สัมภาษณ์เมื่อ 9 มีนาคม 2566)

โดยสรุปการทำงานหรือแนวทางที่สำคัญในส่วนของภาคีเครือข่ายหน่วยงานราชการ ผู้นำของหมู่บ้านจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย การลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันกับภาคีเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ อีกทั้งเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นส่วนของการให้บริการสาธารณะในชุมชน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะที่ได้มีการดำเนินการจัดทำขึ้นและ

เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพจากการวางแนวทางและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษารูปแบบการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เก็บข้อมูลโดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการร่วมกันในการพัฒนาหมู่บ้าน บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษากระบวนการและรูปแบบในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านต้าพระแล ผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและการเก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะสามารถสรุปตามกรอบแนวคิดที่แบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ

ก่อนการดำเนินการในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มีการอาศัยรูปแบบของการประชุมของหมู่บ้านมีการประชาคมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นการเสนอแนะ และไปจนถึง การลงมติในที่ประชุม ตามลำดับดังนี้

1. การร่วมกันวางแผนในการจัดการบริการสาธารณะ (Co-planning) มีการร่วมกันวางแผนรูปแบบการดำเนินงานการจัดทำบริการสาธารณะโดยให้คนในหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ร่วมกันทำประชาคมและมีการจัดการประชุมในหมู่บ้าน เพื่อให้คนในหมู่บ้านร่วมเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ร่วมกันเสนอวิธีการ

กระบวนการในการทำงานและระยะเวลาการดำเนินงาน โครงการ เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน แสดงศักยภาพเพื่อเข้ามาร่วมกันวางแผนร่วมกับผู้นำชุมชนและกลุ่มองค์กร ผ่านมติในการ ประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจะถูกกลั่นกรองจากในเวทีการประชุมและ เข้าบรรจุลงในแผนของหมู่บ้านและแผนการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อนำไปบรรจุอยู่ในแผนของ หน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ข้อเสนอเหล่านั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น

2. การร่วมกันออกแบบการบริการสาธารณะ (Co-design) มีการร่วมกันออกแบบ แลกเปลี่ยนความคิด ร่วมกันออกแบบโครงสร้างหน้าที่และหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายงาน เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอมือง จังหวัดพะเยา มีการมอบหมายหน้าที่ภาระงานตามความเหมาะสม ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและความมีประสิทธิภาพ ซึ่งทุกคนในหมู่บ้านต้าพระแลเป็นผู้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน การร่วมกันทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายที่เป็นผู้นำของหมู่บ้านและฝ่ายที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในทางปฏิบัติงาน พบว่าทุกคนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ จากการที่ผู้นำของหมู่บ้านมอบหมาย ในการประชุมตกลงการมอบหมายงานและได้กระจายแบ่งงาน ทั้งการที่มีการกำหนดหน้าที่ และแบ่งหน้าที่กันทำ ในส่วนที่แล้วเสร็จจากงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว จะมาช่วยงานในหน้าที่ ของผู้อื่นที่ได้รับมอบหมายงานแม้จะไม่ใชหน้าที่ของตัวเอง การมอบหมายงานที่ได้รับนั้นแม้ หน้าที่นั้น ตัวเองไม่มีความถนัด แต่ด้วยความตั้งใจก็จะมี การช่วยเหลือกัน มีการฝึกฝนเก็บเกี่ยว ประสบการณ์ ซึ่งสามารถที่จะทำงานทดแทนกันได้ในอนาคต

3. การร่วมกันคัดเลือก (Co-selection) การร่วมกันคัดเลือกบุคคลในหมู่บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอมือง จังหวัดพะเยา เพื่อเข้ามาร่วมในการดำเนินการในตำแหน่งหน้าที่ ต่างๆ ที่หมู่บ้านดำเนินการขึ้น การร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ทางหมู่บ้านจะทำการ ร่วมกันดำเนินการคัดเลือกกิจกรรมในหมู่บ้านได้มีการอาศัยเวทีประชุมในหมู่บ้านเพื่อ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นคัดเลือกบุคคล กิจกรรม ที่เกิดขึ้นโดยการออกความคิดเห็น การ แลกเปลี่ยนความคิด การเสนอแนวทาง ตามทักษะความรู้ ความสามารถ ด้านประสบการณ์ ความถนัด ทั้งนี้การร่วมกันคัดเลือกการดำเนินโครงการกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน เกิดจากการคัดเลือกที่ผ่านมติในที่ประชุมของหมู่บ้านเมื่อที่ประชุมมีมติแล้ว จะทำการสอบถาม ความสมัครใจผู้ที่ถูกเลือกและให้ทำหน้าที่นั้น กรณีผู้ที่ถูกเลือกในที่ประชุมไม่สามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้ทางที่ประชุมจะมีกระบวนการในการสรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมในลำดับต่อไป

ส่วนที่ 2 การดำเนินการร่วมกันผลิตในการให้บริการสาธารณะ

การร่วมกันในการบริหารจัดการในการให้บริการสาธารณะ (Co-managements) การดำเนินการร่วมกันในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1 ส่วนของผู้บริหาร การประชุมประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน การร่วมกันดำเนินงาน การแบ่งหน้าที่ การมอบหมายงานที่ทำร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่จากความเหมาะสมดำเนินงานตามความสามารถเพื่อลงมือปฏิบัติ มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับเครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์วิธีการดำเนินงานร่วมกันดำเนินงานรับฟังส่งเสริมและร่วมสนับสนุนเพื่อเป็นประโยชน์และให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานการให้บริการสาธารณะ

2 ส่วนของผู้ปฏิบัติ จะใช้สิทธิขั้นพื้นฐานคือการแสดงความคิดเห็นออกเสียงในที่ประชุมเพื่อที่จะลงมติในการเสนอความคิดเห็นในการสนับสนุนเรื่องต่างๆ ในมติที่ประชุมเพื่อร่วมกันในการวางแผน ผู้นำหรือคณะกรรมการของหมู่บ้าน จนถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะในหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ ในด้านการทำงานในส่วนนี้จะร่วมกันดำเนินงานเป็นทีมในบทบาทหน้าที่ของตัวเองที่ได้รับมอบหมายมาให้แล้วเสร็จ

ซึ่งทั้ง 2 ส่วน มีการทำงานที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ด้วยการมีจิตสำนึกต่อการบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่อาศัยอยู่เพื่อชุมชนส่วนรวม ที่ทำงานคอยช่วยเหลือกัน หากมีส่วนงานใดที่ทำด้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จ หากมีด้านที่ยังทำไม่เสร็จก็จะทำการเข้าไปช่วยเหลือ โดยจะช่วยในด้านการสนับสนุนออกแรงเพื่อสาธารณะ การสนับสนุนในส่วนของปัจจัยสิ่งของหรือเงินทุนที่จะช่วยเหลือให้การทำงานสาธารณะในหมู่บ้านสามารถดำเนินงานให้เสร็จจุล่ง

ส่วนที่ 3 ภายหลังจากการดำเนินงานการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ

การร่วมกันประเมินผลและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมในการร่วมกันประเมินผลและการวางแผนปรับปรุงของหมู่บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า มีการดำเนินการให้บริการสาธารณะจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. การร่วมกันประเมิน (Co-evaluation)
2. ร่วมกันทบทวน (Co-review)
3. ร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ (Co-improvement planning)

ซึ่งทั้ง 3 ส่วนประกอบนี้มีความสำคัญและมีจำเป็นจะต้องมีการประเมินผ่านไปตามขั้นตอนของกระบวนการในการปฏิบัติงานตามแผนการทำงาน ซึ่งได้มีการแบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ

1. การประเมินหมู่บ้านอย่างไม่เป็นทางการแต่ใช้วิธีการอาศัยภาคีเครือข่ายและ
2. การประเมินผลการดำเนินงานทุกครั้งแต่จะเป็นในรูปแบบการแจ้งผลการดำเนินงานกิจกรรมผ่านเวทีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน

ซึ่งประเด็นทั้ง 2 ประเด็น เป็นตัวชี้ให้เห็นภาพรวมของหมู่บ้านเห็นถึงสภาพการดำเนินงานในส่วนของข้อดีหรือข้อสังเกตในการปรับปรุงพัฒนา พิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้านที่จะทำการพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมในแต่ละด้าน โดยการร่วมกันเสนอมติในการประชุมผ่านการประชาคมในหมู่บ้าน ทราบถึงผลการดำเนินงานกิจกรรมและความก้าวหน้า มีการประชาสัมพันธ์ให้รับทราบโดยทั่วกัน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการซักถามในที่ประชุมเพื่อรับทราบทั่วกันเพื่อสามารถดำเนินงาน ร่วมกันประเมินผลและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการเพื่อให้การบริการสาธารณะในหมู่บ้านต้าพระแล เกิดผลประสบความสำเร็จ

รูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน บ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า มีการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะพบว่า การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นมีความสำคัญยิ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การดำเนินงานด้วยตัวเอง 2) ภาคีเครือข่ายหน่วยงานราชการซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการสาธารณะ โดยคนในชุมชนและภาคีเครือข่ายมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งในส่วนของการภาครัฐและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่จะสามารถเอื้อต่อการสนับสนุน ซึ่งผู้นำและคนในหมู่บ้าน รวมไปถึงหน่วยงานราชการ เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในรูปแบบกระบวนการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ เปรียบเสมือนกับการถ่ายทอดมุมมองความคิดส่งผลทำให้หมู่บ้านมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานในส่วนของการให้บริการสาธารณะในชุมชน ให้เกิดผลประสบความสำเร็จจลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้ความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ อีกทั้งสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด จิตใจ รวมไปถึงคุณธรรม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางหน่วยงานราชการมีการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ

ปัจจัยหลักที่สำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการ ภาคีเครือข่าย ผู้นำของหมู่บ้านได้ดำเนินงานร่วมกัน มีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน การร่วมกันในการทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานในหมู่บ้าน ทั้งนี้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นในด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ด้านสวัสดิการ ด้านความปลอดภัย ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ฯลฯ ซึ่งให้เห็นว่าในการดำเนินงานต้องร่วมกัน จากทางหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ เนื่องจากทางหน่วยงานจะสามารถช่วยเหลือ สนับสนุนในส่วนที่ยังขาด อาทิเช่น เรื่องของบุคลากร การให้ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะคอยสนับสนุนในการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะภายในหมู่บ้านตำบลพระแลเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา บ้านตำบลพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถอภิปรายผลโดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านตำบลพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในการวิจัย พบว่า กระบวนการในการร่วมกันผลิต สามารถกล่าวได้ว่า กระบวนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ 2) การดำเนินการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ 3) ภายหลังการดำเนินการบริการสาธารณะ ซึ่งกล่าวโดยรวมได้ว่า ทั้ง 3 ขั้นตอนนี้มีความสำคัญต่อกระบวนการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

ยกตัวอย่างการร่วมกันผลิตของชุมชน คือ การจัดการบริการสาธารณะในรูปแบบที่นำเอาทรัพยากรจากชุมชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์และดำเนิน กิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน อีกทั้งการจัดตั้งกลุ่มอาชีพแก่คนในชุมชนหมู่บ้านตำบลพระแล ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Joshi and Moore(2003) และ Bovaird (2007) ที่นอกจากคนในชุมชนจะเป็นผู้รับประโยชน์แล้ว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมด้วย คือ หน่วยงานทางภาครัฐ ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมผลิตหรือจัดบริการสาธารณะโดยมีเป้าหมายและเพื่อเกิดประโยชน์แก่ชุมชน คนในหมู่บ้านสามารถมีอาชีพ พัฒนาศักยภาพตัวเองและสร้างผลผลิตชุมชนเพื่อสร้าง

รายได้ ภายใต้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือจากทางหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การร่วมกันผลิต หรือ Co-production เกิดจากการที่คนในชุมชนร่วมกันผลิตสามารถแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ ยกตัวอย่างเช่น การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน คือ กิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวเกิดขึ้นโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกันบริหารจัดการเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนหมู่บ้านตำบล โดยมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์และผูกพันผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดจากการที่คนในชุมชนระดมความคิด ร่วมกันสร้างและผลิตชุมชนท่องเที่ยวจากการที่มีทรัพยากรในชุมชน บริบทสิ่งแวดล้อม สังคมและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน รวมไปถึงการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะประกอบไปด้วย คนในชุมชนร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะจัดองค์การเพื่อวางโครงสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบ การประสานงาน การควบคุมกิจกรรม ซึ่งมีทางหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้สอดคล้องกับงานของ Humphreys (2008) และแสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนร่วมกันวางแผนผลิตสร้างสรรค์ความคิดเป็นหลัก คนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในที่ประชุมเพื่อประชาคมและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนในการร่วมกันพัฒนากิจกรรมเพื่อต่อยอดและดำเนินงานอย่างเป็นระบบจากการร่วมกันวางแผนเพื่อผลิตการดำเนินงานให้ครอบคลุมในที่ประชุม การร่วมกันลงมือทำของคนในชุมชนเพื่อ การดำเนินการผลิตกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลลัพธ์ที่สามารถเป็นรูปธรรมชัดเจนรวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมที่คนในหมู่บ้านร่วมกันดำเนินการขึ้น

การดำเนินงานเพื่อร่วมกันผลิตบริการสาธารณะผ่านกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนดังกล่าวข้างต้น สามารถนำกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีความเชื่อมโยงกันเข้ามาร่วมมือมีบทบาทและประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์และคนในหมู่บ้านสามารถร่วมกันผลิตได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพแก่คนในชุมชนหมู่บ้านตำบล เพื่อสร้างรายได้ พัฒนาศักยภาพสร้างอาชีพ และจำหน่ายสินค้า โดยผลิตขึ้นในชุมชนและร่วมกันดำเนินงาน กับหน่วยงานราชการ ภาคีเครือข่าย สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคนในหมู่บ้าน สร้างกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ในการร่วมกันผลิตโดยยึดหลักการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

จากนั้น แผนการพัฒนาหมู่บ้านนั้นจะถูกบรรจุอยู่ในแผนของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ 1 คือ กระบวนการในการวางแผนการทำงานซึ่งสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ เช่น การปรับภูมิทัศน์ในหมู่บ้านให้สวยงามเป็นระเบียบ การบำรุงซ่อมแซมประปาภูเขา การจัดการขยะในชุมชน หรือกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ ลักษณะที่ 2 คือ การวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยในส่วนของชาวบ้านได้มีการออกแบบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันออกแบบโครงสร้างหน้าที่และได้รับการมอบหมายงาน แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) กลุ่มของผู้นำ 2) กลุ่มของประธาน 3) กลุ่มของลูกบ้านหรือลูกค้อม เป็นผู้ที่จะร่วมกันปฏิบัติตามมติของหมู่บ้านในการร่วมกันทำงานเป็นทีม ร่วมกันออกแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบการทำงาน การคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหมู่บ้านจากความต้องการของคนในหมู่บ้านเองจะมีความคิดเห็นที่ไปในทิศทางที่มีความคล้ายคลึงกัน

ในช่วงก่อนการดำเนินการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ยังพบว่า การคัดเลือกสมาชิกภายในหมู่บ้านเข้ามาร่วมกันในการดำเนินงานการพัฒนา หรือการร่วมกันคัดเลือกการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้การร่วมกันคัดเลือกบุคคลในหมู่บ้านเพื่อเข้ามาร่วมการดำเนินการในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ หรือการร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมโครงการต่างๆ เกิดการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานของอภิวัฒน์ เรืองพูล (2560) ที่พบว่า การร่วมกันคัดเลือกกลุ่มผู้ให้บริการสาธารณะที่ดี และมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาตามกรอบนโยบายและแผน ตลอดจนสมรรถนะขีดความสามารถในแต่ละด้านของสมาชิกว่าเหมาะสมที่จะรับโดยสมาชิกทุกคนในองค์การสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอสมาชิก

สำหรับในช่วงระหว่างการดำเนินการร่วมกันผลิตในการให้บริการสาธารณะ แบ่งย่อยออกได้คือ การร่วมกันในการบริหารจัดการในการให้บริการสาธารณะ มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) ส่วนของผู้บริหารในหมู่บ้าน ในส่วนของผู้บริหารในหมู่บ้านจะมีการแจ้งในที่ประชุมประจำเดือนทุกครั้งเพื่อที่จะได้รับฟังและรับทราบผลของการดำเนินงานและผลของความก้าวหน้าการให้บริการสาธารณะ

2) ผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีการปฏิบัติการทำงานการให้บริการสาธารณะในด้านต่างๆ ด้วยการมีจิตสำนึกต่อ การบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่อาศัยอยู่เพื่อชุมชนส่วนรวมที่ทำงานคอยช่วยเหลือกันหากมีผลงานใดที่ทำด้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จ หากมีด้านที่ยังทำ

ไม่เสรีก็จะทำการเข้าไปช่วยเหลือ โดยจะช่วยในด้านการสนับสนุนออกแรงเพื่อสาธารณะ มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับเครือข่ายชุมชนในพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์วิธีการดำเนินงาน ร่วมกันดำเนินงานรับฟังส่งเสริมและร่วมสนับสนุนเพื่อเป็นประโยชน์และให้บรรลุเป้าหมายและภายหลังการดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งแบ่งย่อยเป็นการร่วมกัน ประเมินผลและร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ ลักษณะการทำงาน การให้บริการสาธารณะ

ทั้งนี้ ในส่วนของภายหลังการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จะพบว่าประกอบไปด้วยกิจกรรมการร่วมกันผลิต 3 กิจกรรม ได้แก่ 1. การร่วมกันประเมิน 2. ร่วมกันทบทวน 3. ร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกันกับงานของ อภิวัดน์ เรื่องพูล (2560) 3 ส่วนประกอบนี้มีความสำคัญและมีจำเป็นจะต้องมีการประเมิน ผ่านไปตามขั้นตอนของกระบวนการในการปฏิบัติงานตามแผนการทำงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม สมรรถนะ ความสามารถในการทำงาน เพื่อตรวจสอบ ประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพผล

ในที่สุดท้ายของกระบวนการร่วมกันผลิตการให้บริการสาธารณะในการพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า การมีส่วนร่วมในการร่วมกันประเมินผลและการวางแผนปรับปรุงของหมู่บ้านแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ เป็นตัวชี้ให้เห็นภาพรวมของหมู่บ้านเห็นถึงสภาพการดำเนินงานในส่วนของข้อดี หรือข้อสังเกตในการปรับปรุงพัฒนา พิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้านที่จะทำการ พัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมในแต่ละด้าน โดยการร่วมกันเสนอมติในการประชุมผ่านการประชาคมในหมู่บ้าน ทราบถึงผลการดำเนินกิจกรรมและความก้าวหน้า มีการ ประชาสัมพันธ์ให้รับทราบโดยทั่วกัน ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ภายหลังการดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกันกับงานของ อภิวัดน์ เรื่อง พูล, (2560)

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด การร่วมกันผลิต โดยแนวคิดนี้เป็นการเริ่มต้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องทฤษฎี ทางรัฐศาสตร์และการวิเคราะห์เชิงนโยบาย ณ มหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1973 ส่งผลให้แนวคิดนี้มีความสนใจอย่างมากในแวดวงของนักวิชาการของภาครัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา อีกทั้ง อัญชิรญา จันทรปฏิภัก (2561) ยังกล่าวถึง แนวคิดการร่วมผลิต

ในการใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐและภาคส่วนที่ไม่ใช่รัฐ ในการดำเนินกิจการ สาธารณะบางประการ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง โดยการร่วมผลิตจะต้อง เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับ ประโยชน์จากบริการนั้น ๆ หรือตามที่ OECD (2011) ได้นิยามการร่วมผลิตไว้ว่า แนวทางการ วางแผน ออกแบบ จัดทำ ส่งมอบตลอดจนประเมินผลการบริการสาธารณะที่ดึงเอาปัจจัย นำเข้าจากประชาชน ผู้ใช้บริการและองค์กรภาคประชาสังคม

ทั้งนี้ การร่วมกันผลิตสามารถสรุปเป็นภาพรวมออกมาให้ครอบคลุม คือ การร่วมกัน ในการวางแผนในรูปแบบของการให้คนในหมู่บ้านร่วมกันทำประชาคมและมีการจัดการประชุม ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจะถูกกลั่นกรองจาก ในเวทีการประชุมและจะนำเสนอเข้าบรรจุลง ในแผนของหมู่บ้านและแผนการพัฒนาหมู่บ้านนั้นจะถูกบรรจุอยู่ในแผนของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการร่วมผลิตที่ว่าเป็นการใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐ และภาคส่วนที่ไม่ใช่รัฐ

การวางแผนการทำงานเพื่อให้งานนั้นๆ ประสบความสำเร็จและเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการเน้นย้ำในมิติการมีส่วนร่วม โดยอาจจะช่วยในด้านการ สนับสนุนออกแรงเพื่อสาธารณะ หรือการสนับสนุนในส่วนของปัจจัยสิ่งของหรือเงินทุนที่พอจะ ช่วยเหลือให้การทำงานสาธารณะในหมู่บ้านสามารถดำเนินงานให้เสร็จลุล่วง

อีกทั้ง มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์วิธีการดำเนินงาน ร่วมกันดำเนินงานรับฟังส่งเสริมและร่วม สนับสนุนเพื่อเป็นประโยชน์และให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน ผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการ อำนวยความสะดวก ร่วมลงมือในการปฏิบัติให้การดำเนินงานบริการสาธารณะต่างๆ เมื่อ ประชาชนที่มาร่วมผลิตบริการสาธารณะรู้สึกเป็น เจ้าของร่วมกันทำให้เกิดความตระหนักใน หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ สาธารณะร่วมกันในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง ทำให้การบริการสาธารณะนั้นสามารถตอบสนองของความต้องการ ของกลุ่ม ผลประโยชน์หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในบริการสาธารณะนั้น อันเนื่องมาจากกลุ่ม ดังกล่าวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะในระหว่าง กระบวนการผลิตได้จึง ทำให้เกิด การย้อนกลับข้อมูลเพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในการออกแบบหรือการวางแผนบริการ สาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคต

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ ของบ้านต้าพระแล หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในการวิจัย พบว่า การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้าน

เศรษฐกิจพอเพียงของบ้านต้าพระแล เป็นรูปแบบการบริการที่อยู่ในการควบคุมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะที่ได้มีการดำเนินการจัดทำขึ้น ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหมู่บ้านที่เป็นการดำเนินงานด้วยตัวเอง รูปแบบที่ 2 รูปแบบของการที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้คนในชุมชนและผู้ที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Whitaker (1980)

นอกจากนี้ รูปแบบของการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านต้าพระแล เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่สำคัญโดยมีรูปแบบวิธีการดำเนินงานการพัฒนาการบริการสาธารณะในหมู่บ้านให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยงานศึกษานี้ พบว่า รูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจำเป็นต้องมีการดำเนินการให้บริการสาธารณะในชุมชน 2 รูปแบบ คือ 1) การดำเนินงานด้วยตัวเอง 2) ภาคีเครือข่ายหน่วยงานราชการ ที่มีความสามารถร่วมช่วยเหลือ สนับสนุน ปัจจัยในหลายๆด้าน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการศึกษาการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่ายในการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านต้าพระแล ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในส่วนของทางภาครัฐและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากหมู่บ้านต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นในด้านของ กำลังแรงคน ด้านอุปกรณ์ที่ขาดเหลือ ที่จะส่งผลทำให้หมู่บ้านมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการพัฒนา ส่วนของการให้บริการสาธารณะในชุมชนให้เกิดผลประสบความสำเร็จ อีกทั้งในด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชนเกิดการขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ อรุณี สันฐิติวณิชย์ (2558)

ในภาพรวม ผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านต้าพระแล ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกันผลิตบริการสาธารณะ ได้แก่ Humphreys (2008) ที่ได้ระบุว่า รูปแบบของการร่วมกันผลิต คือ ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมกันคิดไปจนถึงการให้บริการ และ อรุณี สันฐิติวณิชย์ (2558) ซึ่งได้ทบทวนแนวคิดรูปแบบการร่วมกันผลิตไว้บางส่วนในรบบรวมปัจจัยในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดบริการสาธารณะในรูปแบบการร่วมกันผลิต อีกทั้งผลการศึกษา

ครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ที่พบว่า การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านต้าพระแลทำให้ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนเกิดเป็นความยั่งยืนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

โดยสรุป ผลการวิจัยมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดการร่วมกันผลิต และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปเป็นภาพรวมออกมาให้ครอบคลุม คือ รูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เป็นการทำงานหรือแนวทางที่สำคัญในส่วนของหน่วยงานราชการ ภาคีเครือข่าย หมู่บ้านชุมชนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ การดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม และการร่วมกันในการพัฒนาหมู่บ้าน ในเรื่องของ บุคลากร ให้ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะคอยสนับสนุนในการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะภายในหมู่บ้าน เพื่อให้มีการดำเนินการบริหารและพัฒนาไปแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อประกอบกรวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมให้พร้อมต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการร่วมกันผลิตในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ดี ยิ่งขึ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะแสดงให้เห็นถึงการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านให้มีการบริหารจัดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ในด้านการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์แก่คนในหมู่บ้าน รวมถึงเป็นการเพิ่มศักยภาพแก่บุคคลในชุมชนในรูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะ ทั้งนี้อาจจะต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอและเพียงแต่หน้าที่ของหน่วยงานรัฐเท่านั้น สิ่งที่จะช่วยในการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านต้าพระแลในปัจจุบัน คือ

1. หมู่บ้านต้าพระแลควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเชิงนโยบายในเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านการที่คนในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือกันในส่วนการบริหารจัดการในเรื่องการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริม

ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง เป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองในระยะยาว

2. หมู่บ้านตำ้พระแลควรมีการส่งเสริมการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์กรการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา บ้านตำ้พระแล ตำบลบ้านตำ้ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะบ้านตำ้พระแล เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นและให้ความสำคัญในด้านหลักธรรมาภิบาลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการ การควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการงานที่ดีและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มาใช้บริการและใช้เป็นแนวทางในการวางแผนในหน้าที่และบทบาทในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดขึ้นจริง จากการทำงานผลิตต่อยอดกระบวนการทำงานซึ่งสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ การปรับปรุงภูมิทัศน์ การบำรุงซ่อมแซมประปาภูเขา การจัดการขยะในชุมชน รวมไปถึงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนจากการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือจากทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- แก้วจรรยา คงนุ่น และสมบุรณ์ ศิริสรริทธิฎ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 10(1), 24–37.
- กรรณิการ์ ภิมมย์รัตน์. (2553). **พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร.**
- กীরติวรรณ กัลยาณมิตร, ลัดหนันัฐ จักรภัทรวงศ์ และวิจิตรา ศรีสอน. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(31), 69–85.
- ชนะชัย สามล และกิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์. (2563). การร่วมกันผลิตบริการสาธารณะระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(1), 143–184.
- นวลประกาย เลิศกิจวงศ์. (2561). **การศึกษาการผลิตร่วมในนโยบายพลังงานทดแทนแสงอาทิตย์ผลิตไฟฟ้า: กรณีศึกษา โครงการนำร่องพลังงานแสงอาทิตย์ผลิตไฟฟ้าติดตั้งบนหลังคาอย่างเสรี. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.**
- นัฒพลพิชัย ดุลยวาทีต และมนต์ทนา คงแก้ว. (2562). **การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกรณีศึกษาตำบลเกาะขย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.**
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). **หลักรัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดและกระบวนการ.** กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2550). **การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมพร เทพสิทธิ์า เพื่อศาสนาและพัฒนาสังคม.
- อภิวัฒน์ เรืองพูล และฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์. (2560). **การร่วมกันผลิตในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษาบ้านทุ่งศรี หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดแพร่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- อรวรรณ บ่อมคำ. (2561). **การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2**
- อรุณี ลัดภูติวงษ์. (2557). **การร่วมกันจัดบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นของพลเมือง: กรณีศึกษาการจัดการขยะของชุมชนชลประทาน จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**

- มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(1), 625–635.
- อรุณี สันฐิติวณิชย์. (2558). การรวมกันจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 6(2), 22–34.
- อัญชิรญา จันทรปิฎก. (2563). บทวิเคราะห์ “บทบาทรัฐ-สาธารณะ” ในการจัดบริการสาธารณะตามแนวคิดการรวมผลผลิต. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, 15(2), 240–247.
- Alford, J. (2014). A Public Management Road Less Travelled: Clients as Co-Producers of Public Services. **Australian Journal of Public Administration**, 57(4), 128–137.
- Ansell, C. และ Alison Gash. (2007). Collaborative Governance in Theory and Practice. **Journal of Public Administration Research and Theory**, 18, 543–571.
- Bovaird, T. (2007). Beyond Engagement and Participation: User and community coproduction of public services. **Public Administration Review**, 67(5), 846–860.
- Brudney, J. L. and England, R. E. (1983). Towards a Definition of the Co-Production Concept. **Public Administration Review**, 43(1), 59–65.
- Cepiku, D. และGiordano, F. (2014). Co-production in Developing Countries: Insights from the Community Health Workers Experience. **Public Management Review**, 16(3), 317–340.
- Considine, M. (1994). **Public Policy: A critical approach**. Hong Kong: Macmillan.
- David Boyle and Michael Harris. (2009). THE CHALLENGE OF CO-PRODUCTION. **DISCUSSION PAPER NESTA**, 11–18.
- Fitzsimmons, J. A. (1985). Consumer Participation and Productivity in Service Operations. **Interfaces**, 15(3), 60–67.
- Meijer, A. J. (2011). Networked Coproduction of Public Services in Virtual Communities: From a government-centric to a community approach to public service support. **Public Administration Review**, 598–607.
- Needham, C. (2007). Realising the Potential of Co-production: Negotiating improvements in public services. **Social Policy & Society**, 221–231.
- OECD. (2011). **Together for better public service: Partnering with citizens and civil society**. Paris: OECD Public Governance Review, OECD Publishing.
- Ostrom, E. (1999). **Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy, and**

- Development.** In McGinnis, M. (Ed.), **Polycentric Governance and Development: Readings from the Workshop in Political Theory and Policy Analysis.** Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Press.
- Parks, R. B. Baker, P. C. Kiser, L. Oakerson, R. Ostrom, E. Ostrom, V., et al. (1981). Consumers as Coproducers of Public Services: Some Economic and Institutional Considerations. **Policy Studies Journal**, 9(7), 1001–1011.
- Rice, M. P. (2002). Co-production of Business Assistance in Business Incubators: An Exploratory Study. **Journal of Business Venturing**, 17(2), 163–187.
- Whitaker, G. P. (1980). Coproduction: Citizen participation in service delivery. **Public Administration Review**, 40(3), 240–246.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:

กรณีศึกษา บ้านตำพระแล ตำบลบ้านตำ อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา บ้านตำพระแล ตำบลบ้านตำ อำเภอมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1.หน่วยงานราชการ จำนวน 5 คน 2.ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารชุมชน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ จำนวน 8 คน และผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน 3.ตัวแทนผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านตำพระแล หมู่ 11 จำนวน 20 คน และเพื่อใช้ในการศึกษาระดับปริญญาโทเท่านั้น การเก็บข้อมูลทั้งหมดจะเป็นความลับ จำนวน 1 ปี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ของนักวิจัยที่มี password

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล นายสรารุช หงษ์ทอง

วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์.....

เวลา..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่านอายุเท่าไร
2. เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้
3. ท่านประกอบอาชีพใดและท่านทำงานตำแหน่งใด

ตอนที่ 3 ชุดคำถามการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง

ก่อนการดำเนินโครงการในการร่วมกันผลิต บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ

1. ชุมชนของท่านรวมกลุ่มในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ปัจจัยในการรวมกลุ่มการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของท่านคืออะไร
3. จากประสบการณ์ของท่าน บ้านตำพระแลได้ร่วมกันวางแผนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างไร (Co-planning) และใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอชื่อคนในชุมชนที่มีความเหมาะสมในหน้าที่ต่างๆ หรือไม่ ? (Co-design)

ระหว่างการดำเนินโครงการในการร่วมกันผลิต บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ

5. ท่านได้รับมอบหมายหน้าที่ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบหรือไม่
6. ท่านได้รับมอบหมายทำหน้าที่ในส่วนใด และท่านมีความชำนาญในหน้าที่นั้นหรือไม่
7. ก่อนที่ท่านได้รับมอบหมายการทำงาน ตัวท่านและชุมชนของท่านได้มีการประชุมเพื่อเรียงลำดับความสำคัญในการทำหน้าที่ก่อนหรือไม่ อย่างไร
8. หมู่บ้านของท่านได้มีการบริหารงบประมาณอย่างไร และท่านมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณหรือไม่ อย่างไร
9. หมู่บ้านของท่านมีวิธีหาเงินสนับสนุนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร
10. ท่านมีส่วนร่วมในการหางบประมาณสนับสนุน ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร
11. ชุมชนของท่านมีการคัดเลือกสมาชิกหรือผู้นำเข้ามาทำหน้าที่อย่างไร (Co-selection)
12. ในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาร่วมกลุ่มในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคนที่จะเข้ามาร่วมกลุ่มหรือไม่ อย่างไร

หลังการดำเนินโครงการในการร่วมกันผลิต บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่มีศักยภาพ

15. ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมู่บ้านของท่านได้มีการทบทวนสิ่งต่างๆ ทั้ง ผลดี และผลเสีย ที่เกิดขึ้นหรือไม่ และท่านมีส่วนร่วมอย่างไร
14. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด
13. หากมีข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ หรือไม่ หากมีท่านทำด้วยวิธีการใด
16. ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านตำบลพระแล ท่าน/ชุมชนได้มีการพัฒนาและปรับปรุงจากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร
17. หมู่บ้านท่านได้มีการวางแผนนำผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการร่วมกันผลิตการบริการสาธารณะหรือไม่ อย่างไร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สรารุช หงษ์ทอง
วัน เดือน ปี เกิด	8 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	พะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2546 วท.บ. (การจัดการอุตสาหกรรม), มหาวิทยาลัยราชภัฏ, เชียงราย พ.ศ. 2544 ปวส. (ไฟฟ้ากำลัง), วิทยาลัยเทคนิค, พะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	186 หมู่ที่ 3 ตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	สรารุช หงษ์ทอง(ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). การร่วมกันผลิตการ บริการสาธารณะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา บ้านต้าพระแล ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 59-71). พะเยา มหาวิทยาลัยพะเยา

